

Miljösamverkan
Sverige

Regional tillsynsvägledning

Planering och utveckling

Länsstyrelserna

Juni 2008

Huvudmän

Länsstyrelserna och Naturvårdsverket

Webbplats

www.miljosamverkansverige.se

Grupparbetsplats

<http://miljoportal.intra.lst.se/miljosamverkansverige>

Projektledare

Ingela Höök

tel 031-60 52 18 *e-post* ingela.hook@o.lst.se

Biträdande projektledare

Elin Fornbacke

tel 018-19 50 43 *e-post* elin.fornbacke@c.lst.se

FÖRORD	6
1. INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte	7
1.3 Projekt mål	8
1.4 Tillsynsvägledning	8
2. METODSTÖD VID FRAMTAGANDE AV TILLSYNSVÄGLEDNINGSPLANER	11
2.1 Slutsatser	11
2.2 Vinsterna med en långsiktig planering	11
Tydlighet	12
Lyhördhet	12
Strategisk	12
Kommunikativ	12
Samordnad	12
Tillgänglighet, rättssäker och stöd	12
2.3 Förslag till planeringscykel	13
Planering	13
1. Underlag	14
2. Gemensam träff	16
3. Förslag till TVL-planer	17
4. Fastställ planerna	18
5. Genomförande	18
6. Uppföljning och utvärdering	19
3. ERFARENHETER FRÅN LÄN SOM TAGIT FRAM TILLSYNSVÄGLEDNINGSPLANER	20
3.1 Slutsatser	20
3.2 Syntes av de tre planerna	21
Likheter	21
Skillnader	22
Uppföljning och utvärdering	23
Förankring	23
3.3 Örebro län	24
Inledning och syfte	24
Tidsåtgång	24
Underlag	24
Arbetsätt	24
Förankring, kommunernas delaktighet	24
Prioritering	25
Sammanfattning av stegen i processen	25
Resultat	25

Kommunicering av den färdiga planen	25
Vad kunde vi ha gjort bättre?.....	25
Material att ta del av	26
3.4 Västmanlands län.....	27
Inledning och syfte	27
Tidsåtgång.....	27
Underlag.....	27
Arbetsätt	28
Förankring, kommunernas delaktighet	28
Prioritering	28
Sammanfattning av stegen i processen	29
Resultat	29
Kommunicering av den färdiga planen	29
Vad kunde vi ha gjort bättre?.....	29
Material att ta del av	30
3.5 Dalarnas län	31
Inledning och syfte	31
Tidsåtgång.....	31
Underlag.....	31
Arbetsätt	31
Förankring, kommunernas delaktighet	32
Prioritering	32
Sammanfattning av stegen i processen	33
Resultat	33
Kommunicering av den färdiga planen	33
Vad kunde vi ha gjort bättre?.....	33
Material att ta del av	34
4. SAMVERKAN INOM OCH MELLAN LÄNSSTYRELSER	35
4.1 Slutsatser	35
4.2 Samverkan inom länsstyrelser	35
Gemensam metodik m.m.	35
Exempel tillsynsvägledningsprojekt	35
Uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn.....	36
4.3 Samverkan mellan länsstyrelser	36
Frivillig samverkan.....	37
Tvingande samverkan	38
5. NULÄGET OCH UTVECKLINGSBEHOV	41
5.1 Projektgruppens beskrivning av nuläget	41
Naturvårdsverket	41
Kemikalieinspektionen.....	42
Socialstyrelsen	42
Jordbruksverket.....	43
5.2 Projektgruppens uppfattning om utvecklingsbehov.....	43
Rollfördelning och tydlighet	43
Prioriteringar	44

Planering och tid.....	46
Samordning övergripande	46
Samordning mellan länsstyrelserna	48
Samordning inom länsstyrelserna	48
Uppföljning och utvärdering.....	49

WEBBSIDOR OCH RAPPORTER..... 51

BILAGA 1. Resultat Örebro län

BILAGA 2. Resultat Västmanlands län

BILAGA 3. Resultat Dalarnas län

BILAGA 4. Grundläggande beskrivning av arbetsuppgifter inom respektive del av tillsynsvägledningen

Förord

Miljösamverkan Sverige har inom ramen för projekt Tillsynsvägledning tagit fram denna rapport om Regional tillsynsvägledning.

Följande personer har deltagit i den projektgrupp som tagit fram rapporten:

Lena Göransson Modigh, Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Jenny Jonsson, Länsstyrelsen i Dalarnas län
Anna-Carin Ohlsson, Länsstyrelsen i Norrbottens län
Charlotta Ryd, Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Jutta Zeilon, Länsstyrelsen i Stockholms län
Ingela Höök, Miljösamverkan Sverige, sammankallande

Inledningsvis deltog även Charlotte Lindkvist, Länsstyrelsen i Södermanlands län, i projektgruppen.

En referensgrupp bestående av representanter från Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket samt Tillsyns- och föreskriftsrådet har knutits till projektet. Referensgruppen har meddelat synpunkter på ett första utkast till rapport under mars månad 2008 varefter projektgruppen arbetat vidare med materialet.

Den del av rapporten som behandlar metodik vid tillsynsvägledningsplanering presenterades vid Tillsyns- och föreskriftsrådets tillsynsvägledningsträff den 9 april 2008 varvid deltagarna gavs möjlighet att lämna synpunkter.

Rapporten har inför färdigställandet remitterats till länsstyrelsernas miljövårdsdirektörer och slutligen antagits av Miljösamverkan Sveriges styrgrupp den 16 juni 2008.

Slutlig redigering och sammanställning av rapporten har Ingela Höök svarat för, i samråd med övriga i projektgruppen.

Författarna ansvarar själva för innehållet.

Varje enskild myndighet ansvarar för tillämpningen av materialet.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Länsstyrelsen har ett omfattande ansvar för tillsynsvägledningen inom miljöbalkens område och ett vägledande ansvar inom livsmedelslagens och djurskyddslagens områden.

Länsstyrelsen delar tillsynsvägledningsansvaret med flera centrala vägledande myndigheter och ska också tillsynsvägleda inom områden som länsstyrelsen inte har någon egen tillsyn inom. Detta kräver flera olika arbetssätt för olika arbetsområden och en tydlighet gentemot kommunernas miljökontor om vad de kan förvänta sig. I regleringsbrevet för 2008 anges att länsstyrelserna skall ta fram en flerårsplan för tillsynsvägledningen för åren 2009-2012. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

Denna rapport riktar sig i första hand till länsstyrelser och vägledande centrala myndigheter som är ansvariga för att tillsynsvägleda inom främst miljöbalkens område. Rapporten kan även vara till stöd för kommunerna genom att den t.ex. beskriver den regionala tillsynsvägledningsplaneringen och samverkan inom och mellan länsstyrelser.

1.2 Syfte

Miljösamverkan Sverige har under hösten 2007 och våren 2008 arbetat med ett projekt om den regionala tillsynsvägledningen. Syftet med projektet var bland annat att skapa sig en översikt över den centrala tillsynsvägledningen enligt miljöbalken och se hur länsstyrelserna bör förhålla sig till denna vid framtagandet av planer för den regionala tillsynsvägledningen. Uppdraget var också att titta närmare på formerna för den regionala tillsynsvägledningen och vilka former det finns för samverkan mellan närliggande län. Projektet skulle även beskriva länsstyrelsernas tillsynsvägledningsansvar enligt miljöbalken gentemot de kommunala miljönämnderna.

Då länsstyrelserna under projektets gång gavs i uppdrag att ta fram planer för tillsynsvägledningen kom projektgruppen att fokusera på detta i större omfattning än vad som ursprungligen var tanken. Projektgruppen har också valt att lägga tonvikten på de delar inom tillsynsvägledningen som handlar om Samordning respektive Stöd och råd. Motivet till detta är främst att länsstyrelsernas arbete med Uppföljning och Utvärdering behandlats eller kommer att behandlas i ett antal rapporter från Tillsyns- och föreskriftsrådet respektive Socialstyrelsen.

1.3 Projekt mål

Det är många myndigheter som bedriver operativ tillsyn och även många myndigheter som ska tillsynsvägleda dem, både centrala verk och länsstyrelser. Hur de centrala verkens uppdrag ser ut gentemot den operativa nivån och regionala tillsynsvägledare varierar. Varje länsstyrelse tillsynsvägleder efter egna prioriteringar, budgetförutsättningar och arbetssätt. Tillsynsvägledningen upplevs ofta som alltför ostrukturerad och länsstyrelserna behöver bli bättre på att planera och prioritera. Projektgruppen valde utifrån detta att formulera tre mål för sitt arbete:

Mål 1. Att vi vet bättre hur vi kan planera tillsynsvägledningen på länsstyrelserna.

Mål 2. Att vi visat på hur man kan samverka inom och mellan länsstyrelser.

Mål 3. Att vi kommer fram till en rimlig balans ifråga om styrning uppifrån och efterfrågan från kommuner.

1.4 Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledning definieras enligt 3 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken som ”sådan tillsyn som består i utvärdering, uppföljning och samordning av den operativa tillsynen samt råd och stöd till de operativa tillsynsmyndigheterna”.

Med **Uppföljning** avses att värderingsfritt samla in och registrera data. Detta sker bland annat genom enkäter på nationell nivå eller kommunbesök på regional nivå. Information om arbetssätt, dokumentation och planerade åtgärder samlas in.

Med **Utvärdering** avses att beskriva, förklara och värdera och föreslå åtgärder utifrån systematiskt insamlade data. Utifrån de uppgifter som samlas in görs en bedömning av graden av överensstämmelse mellan lagstiftning och det sätt som den operativa tillsynsmyndigheten genomför sitt uppdrag. Resultatet kan användas för att utveckla och främja tillsynen och tillsynsvägledningen.

Med **Samordning** avses tillsynsprojekt, nätverk, handläggarräffar, samverkansgrupper och övrig organisering av den operativa tillsynen. Syftet är att verka för en så effektiv och likvärdig tillsyn som möjligt.

Med **Stöd och råd** avses skriftlig och muntlig vägledning när det gäller tillämpningen av miljöbalken i tillsynen.

Enligt 15 § ska de myndigheter som har tillsynsvägledningsansvar aktivt arbeta för samordning och samverkan när det gäller informationsförsörjning inom respektive ansvarsområde. Tillsynsansvaret enligt miljöbalken är fördelat på 14 centrala myndigheter.

Länsstyrelserna har i många fall samma tillsynsvägledande ansvar gentemot kommunerna som den centrala myndigheten, men på regional nivå. Länsstyrelserna har inte ansvar för att tillsynsvägleda inom de områden där Skogsstyrelsen och Generalläkaren bedriver tillsyn. Varken lagstiftningen eller regleringsbrev klargör gränsdragningen mellan länsstyrelsernas och berörda centrala myndigheters tillsynsvägledning.

Fördelningen av ansvaret mellan myndigheterna för den centrala tillsynsvägledningen regleras däremot i 13 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. Här framgår i detalj ansvarsområdena för respektive myndighet när det gäller de kapitel som får anses vara mest aktuella för central tillsynsvägledning (på Tillsyns- och föreskriftsrådets hemsida www.tofr.info finns en bra beskrivning av denna ansvarsfördelning).

För livsmedelsområdet är Livsmedelsverket central myndighet medan länsstyrelsen ska samordna kontrollmyndighetens verksamhet genom att göra revisioner samt lämna råd och hjälp till livsmedelsinspektörer inom länet. Motsvarande samordningsansvar gäller för Jordbruksverket och länsstyrelsen enligt djurskyddslagen (Vid skrivningen av denna rapport har ett förslag lagts om att överföra djurskyddstillsynen till länsstyrelserna. Om detta förslag går igenom upphör länsstyrelsens vägledningsansvar enligt djurskyddslagen gentemot kommunerna).

Förväntningarna på länsstyrelsens tillsynsvägledning har successivt kommit att förändras. Naturvårdsverket tog tidigare en stor del av den branschtekniska vägledningen genom bl.a. branschexperter. Efter EU-inträdet har detta förändrats och Naturvårdsverket lägger nu mer resurser på den strategiska delen och mindre på tillämpningen. Utöver detta har miljöbalken inneburit förändringar av kommunernas arbete. Många kommuner är små med begränsade resurser och ska ändå hantera alla miljöbalkens sakområden. Detta ställer krav på en god tillsynsvägledning och innebär samtidigt ett behov av samordning. Ansvar för samordningen ligger också på länsstyrelserna.

Ett flertal s.k. miljösamverkansprojekt, där kommunerna och ofta länsstyrelserna gått samman i ett nätverk, finns i landet och dessa har varit mycket uppskattade. De kan i många avseenden anses tillgodose den del av tillsynsvägledningen som handlar om samordning.

Naturvårdsverket har tagit fram en tillsynsvägledningsplan för 2007-2009 "Tillsyn med framsyn" med övergripande och operativa mål och prioriteringar för tillsynsvägledningen. Planen innebär ett förändrat arbetssätt där Naturvårdsverket väljer att främst ge miljörättsligt stöd och att prioritera sådant som är strategiskt och nationellt viktigt. Verket har sedermera, i likhet med länsstyrelserna, fått i uppdrag av regeringen att under 2008 ta fram en plan som sträcker sig t.o.m. 2012.

Socialstyrelsen har också i uppdrag att under 2008 ta fram en plan för sin tillsynsvägledning 2009-2012.

Kemikalieinspektionen har i dagsläget inte färdigställt någon tillsynsvägledningsplan då det fortfarande är oklart hur det blir med den operativa tillsynen och därmed tillsynsvägledningen enligt REACH. Utredning om detta pågår vid rapportens framtagande. Kemikalieinspektionen kommer däremot att under 2008 lägga ut en lista med årets aktiviteter på webben.

Jordbruksverket arbetar med att ta fram en flerårig tillsynsvägledningsplan där prioriteringar och arbetssätt framgår. Den beräknas vara klar någon gång under 2008.

Tillsyns- och föreskriftsrådet gjorde under 2006 en kartläggning av tillsynsvägledningsarbetet hos 14 centrala myndigheter med ansvarsområde inom miljöbalken. Syftet med kartläggningen var att beskriva tillsynsvägledningsarbetet inför diskussioner om hur tillsynsvägledningen kan bli effektivare med ökad samordning. Rådet har dessutom under 2007 låtit göra en utvärdering av tillsynsvägledningen avseende miljöbalken.

2. Metodstöd vid framtagande av tillsynsvägledningsplaner

2.1 Slutsatser

När det gäller upprättandet av fleråriga tillsynsvägledningsplaner har gruppen utifrån det underlag som presenteras dragit följande slutsatser:

- Miljömålen och de regionala miljömålsåtgärderna bör vara styrande.
- I de fall vägledande insatser planeras från de centrala myndigheterna bör dessa ges utrymme i den regionala vägledningsplanen. Detta förutsätter att insatserna är kända när flerårsplanen fastställs.
- Processen för framtagande och genomförande av planen bör vara tydlig och väl förankrad inom länsstyrelsen.
- Kommunernas vägledningsbehov bör finnas med som underlag och kunna ges utrymme i planen.
- Kommunerna bör så långt som möjligt göras delaktiga i processen.
- Målet bör vara att ha en plan färdig vid halvårsskiftet året innan den skall börja gälla, detta för att kommunerna skall ha en möjlighet att lägga in aktiviteterna i sin verksamhetsplanering.
- Verktyg för uppföljning och utvärdering av planen samt de planerade insatserna bör vara något som tas fram i samband med att planen tas fram.

2.2 Vinster med en långsiktig planering

Ett av målen med vårt projekt var att vi ville förbättra planeringen av tillsynsvägledningen. Varje länsstyrelse tillsynsvägleder efter egna prioriteringar, budgetförutsättningar och arbetssätt. De insatser som görs får inte alltid den effekt som man tänkt sig på grund av att kommunerna får reda på dem för sent och därmed inte har möjlighet att avsätta resurser. Tillsynsvägledningen idag är alltför ostrukturerad och länsstyrelserna behöver bli bättre på att planera och prioritera.

När vi funderat kring vad som är bra tillsynsvägledning har vi bland annat utgått från de kriterier för god tillsynsvägledning som Tillsyns- och föreskriftsrådet formulerade i samband med att man år 2007 gjorde en omfattande utvärdering av tillsynsvägledningen (under år 2008 ser Rådet över dessa kriterier.) Vi har i vårt resonemang utgått från varje kriterium och försökt att arbeta med kända brister inom tillsynsvägledningen.

Tydlighet

Tillsynsvägledningen kan upplevas som otydlig när arbetsfördelning och ansvarsroller är oklara mellan centrala och regionala myndigheter. Det har inte heller klart framgått vilka prioriteringar som görs och varför. När fleråriga tillsynsvägledningsplaner tas fram så kommer det tydligt framgå vilka insatser som kommer att göras de kommande åren. Det är då viktigt att det samtidigt framgår vilka prioriteringar som gjorts och varför.

Lyhördhet

Beroende på kommunernas storlek, geografiska skillnader, kompetens inom kommunen med mera, så skiljer sig behovet av tillsynsvägledning åt. Tillsynsvägledningen bör i rimlig omfattning anpassas till de behov som finns. Det bör därför finnas metoder för att fånga upp vad mottagaren behöver och använda detta som underlag i planeringsarbetet.

Strategisk

Tillsynsvägledningen bör prioriteras utifrån vad som är väsentligt för människors hälsa och miljön och beakta riskerna för ineffektiv och olikvärdig tillsyn. Tas det fram flerårsplaner utifrån ett bra underlag, som behovsanalyser, omvärldsanalyser och miljömål, så kommer de insatser som görs att vara mer strategiska och genomtänkta än de insatser som gjorts tidigare.

Kommunikativ

Det är viktigt att planerna, samt det underlag som prioriteringar gjorts utifrån, tydligt förmedlas ut till kommunerna i god tid. Det gör att kommunerna kommer att veta vilken tillsynsvägledning de kan förvänta sig de kommande åren och vilka resurser som de behöver avsätta för att kunna delta i olika aktiviteter.

Samordnad

I utredningar och rapporter gällande tillsynsvägledning har det framkommit synpunkter på att denna inte är tillräckligt samordnad. Med en gemensam planeringscykel för länsstyrelserna ökar möjligheterna till en bättre samordning.

Tillgänglighet, rättssäker och stöd

Vid tillämpningen av planen ska länsstyrelsen säkerställa att tillsynsvägledningen är grundad på hög juridisk och sakmässig kompetens, att både skriftlig och muntlig vägledning går lätt att få tag på samt att man kan ge det stöd till kommunerna som behövs. Om länsstyrelserna samordnar sin tillsynsvägledning är det lättare att samverka vid olika projekt. Med samverkan kan resurser och kompetens användas på ett bättre sätt.

2.3 Förslag till planeringscykel

Som tidigare nämnts ska länsstyrelserna ta fram en flerårsplan för tillsynsvägledningen och flera länsstyrelser står inför arbetet med att ta fram planer för vägledningen samt hitta ett bra sätt att samverka inom länet. Som ett stöd för det arbetet beskriver vi nedan hur man kan gå tillväga genom att ge förslag på en planeringscykel för tillsynsvägledningsplanen.

Även om länsstyrelsen tar fram en plan för flera år så behöver den följas upp och revideras årligen. Samtidigt är det viktigt att hitta rätt ambitionsnivå, så att tidsåtgången för planeringsarbetet inte överstiger effektiviseringen. Planeringscykeln kan användas både för flerårsplanen och för en lättare översyn av planen. Eftersom mottagarna av vägledningen är kommunerna är det viktigt att planen tas fram i god tid före kommunernas verksamhetsplaner. Det innebär att det är önskvärt att länsplanen fastställs i maj inför kommande år. Kommunernas behov ska höras och planernas innehåll ska samordnas med de statliga verkens planerade tillsynsvägledning så att kommunerna får en god överblick över den totala vägledningen.

Planering

En plan eller beskrivning bör tas fram för hur processen skall gå till. Av beskrivningen bör följande framgå:

- Omfattning, endast miljöbalkstillsynen eller även livsmedel (förslag finns att djurskyddstillsynen överförs till länsstyrelserna, se kap 1.4)
- Syftet
- Tidplan för processen
- Ansvariga
- Vilka bör göras delaktiga, inom och utom länsstyrelsen
- Intern förankring, hur görs detta
- Stöd utanför "Miljöenheten" ex. informationsavdelning
- Tidsåtgång, för de ansvariga och övriga
- Ingående moment i processen och när det skall ske (se förslag till planeringscykel nedan)
- Kommunernas delaktighet
- Prioriteringsgrunder
- Kommunikering av förslag
- Verktyg/hjälpmiddel för att genomföra planen
- Resurser för att genomföra planen
- Uppföljning och utvärdering av processen, planen och planens aktiviteter
- Revidering och anpassning till tillkommande behov

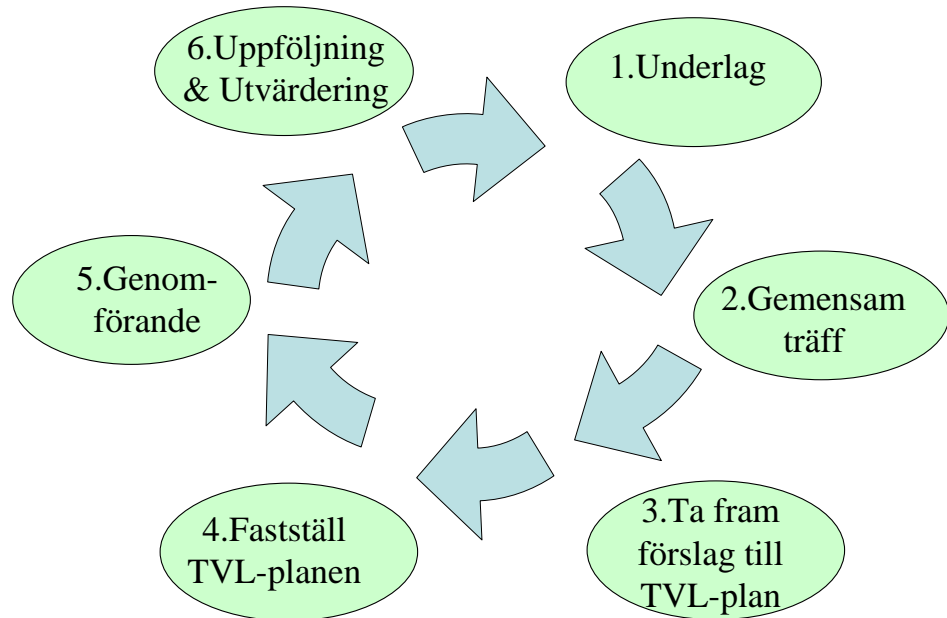

Bild: Skiss på planeringscykel

1. Underlag

Följande bör minst utgöra underlag för framtagandet av planen:

- Nationella och regionala miljömål, åtgärder samt miljömålsutvärderingar
- De centrala myndigheternas planering av tillsynsvägledning
- Kommande förändringar av lagstiftning
- Verksamhetsplaner för Miljösamverkan Sverige och regionala miljösamverkansprojekt
- Pågående och tidigare genomförda insatser
- Identifierade problem inom miljö- och hälsoskyddsområdet
- Kommunernas önskemål och behov i övrigt

De centrala myndigheternas tillsynsvägledning

Det som planeras från de centrala myndigheterna bör vara en del av underlaget då länsstyrelsen tar fram sin plan. Det är främst följande fyra centrala verk som täcker miljöbalksområdet: Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket. För att länsstyrelserna skall kunna ta fram en plan som syftar till en långsiktig planering med tydliga prioriteringar är länsstyrelserna i behov av tydliga besked från de centrala myndigheterna om vad de planerar och prioriterar inom sin vägledning de närmaste åren. Naturvårdsverket har redan tagit fram en treårig vägledningsplan för åren 2007-2009, denna skall länsstyrelserna enligt regleringsbrevet ta hänsyn till i sin planering. Socialstyrelsen kommer att ta fram en vägledningsplan under 2008 och Jordbruksverket har också för avsikt att göra det. Kemikalieinspektionen har i dagsläget inte färdigställt någon tillsynsvägledningsplan p.g.a. att det fortfarande är oklart hur det blir med den operativa tillsynen och därmed tillsynsvägledningen enligt REACH.

De nationella projekt, träffar eller liknande som planeras av de centrala myndigheterna bör ges utrymme i de regionala planerna. Detta förutsätter dock att de är planerade i god tid. Att länsstyrelserna nu får krav på flerårsplaner för vägledningen gör att länsstyrelsernas behov av att de centrala myndigheterna planerar i god tid ökar.

Ett problem är dock att tillsynsvägledningsplanerna för de centrala myndigheter, som fått uppdraget att ta fram en plan, och länsstyrelserna har samma tidshorisont, dvs. de ska gälla t.o.m. 2012 och vara färdigställda senast den 31 december 2008 (Naturvårdsverkets uppdrag gäller dock en plan för åren 2010-2012). Ur ett regionalt perspektiv vore det mot bakgrund av vad som beskrivs ovan bättre att länsstyrelserna gjorde sina planer med ett års förskjutning i förhållande till de centrala myndigheternas tillsynsvägledningsplaner. Svårigheten är som störst för planeringens första år. För de påföljande åren finns mera grundmaterial framtaget, vilket underlättar prioriteringar.

Miljösamverkan

Miljösamverkan Sverige är ett samarbetsprojekt mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket som syftar till att öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering av tillsynsfrågor. Projektet utgår från en bred bas, dvs utgångspunkten är att åstadkomma effektiva samverkansformer inom stora delar av miljöbalkens område. Alla länsstyrelser kan påverka innehållet i verksamhetsplanen genom att ge förslag på vilka delprojekt som bör ingå. Styrgruppen för Miljösamverkan Sverige gör sedan en sammanvägning och presenterar ett förslag till verksamhetsplan för länsråden vid länsstyrelserna som ytterst är de som fattar beslut om innehållet.

Regionala miljösamverkansprojekt finns på flera ställen i landet: Västra Götaland, Sydost, Östergötland, Jönköping, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Värmland och Halland. Kommunernas behov har till stor del styr innehållet i verksamhetsplanerna, innehållet har i stor utsträckning lagts upp efter bland annat röstning av kommunerna. Flera av projekten har emellertid framfört att de i större utsträckning kommer att arbeta miljömålsstyrt.

Kommunernas behov

Det är mycket viktigt att ta fram planen i samråd med eller gemensamt med kommunerna eller representanter för kommunerna.

Det finns olika sätt att i flera steg göra detta. Det är till stor del beroende av hur etablerat samarbetet är sedan tidigare. Utifrån de tre län som redovisas i kap 3 kan följande exempel ges:

- Befintliga samverkansgrupper utnyttjas för att ta fram önskemål
- Önskelistor tas in från alla kommuner
- Kommunernas TiM-utredningar/behovsutredningar används som underlag
- Röstning på vad som är mest prioriterat
- En grupp med kommunrepresentanter tar fram förslaget
- Gruppmöten med alla inspektörer inom varje sakområde
- Remiss till kommunerna av planen

Kommunrepresentanter och ev. miljösamverkan ger input avseende vilka behov de ser inom en fyraårsperiod men också hur avstämning, uppföljning och kommunicering av resultat ska ske.

Även de centrala verken behöver veta kommunernas behov och det är bra om dessa förfrågningar samordnas genom länsstyrelserna så att kommunerna inte behöver svara på liknande frågor från alla instanser.

De planer som skall tas fram för tillsynsvägledningen bör ta hänsyn till vilka behov av stöd och råd som dessutom finns hos kommunerna och som varken är nationellt prioriterade eller kan kopplas till miljömålsåtgärderna. Det kan t.ex. handla om effektivare handläggning av ärenden som kommuner måste hantera i stor omfattning, sk massärenden, eller ärenden där kommunerna handlägger ärenden olika, dvs ojämn rättstillämpning. Detta är viktigt att belysa i flerårsplanen så att det blir tydligt vad kommunerna kan förvänta sig av länsstyrelsen.

2. Gemensam träff

Länsstyrelserna, de centrala verken och miljösamverkansprojekten bör om möjligt träffas varje år för att diskutera tillsynsvägledningsplanerna och samordna sina tillsynsvägledningsinsatser.

Exempel på diskussionsämnen är:

- erfarenheter av hur det har fungerat på de länsstyrelser som har tagit fram planer,
- former för samarbete,
- prioriteringsgrunder,
- länsstyrelsens respektive miljösamverkans och de centrala verkens roller,
- uppföljning och utvärdering.

Anordnas ingen gemensam träff får varje länsstyrelse vara uppmärksam på förändringar i de centrala verkens planer och också ta kontakt med andra län för samordning och eventuellt samarbete inom tillsynsvägledningen.

3. Förslag till TVL-planer

Grundstrukturen för alla flerårsplaner bör vara en uppdelning på årsbasis och om vägledning avser

- Uppföljning och utvärdering
- Samordning
- Stöd och råd

Planen ska konkret visa när olika insatser kommer att ske och hur kommunen ska förhålla sig till detta. Om t.ex. ett seminarium planeras av länsstyrelsen eller någon annan tillsynsvägledningsmyndighet ska det framgå när och vilka av kommunens resurser som berörs, t.ex. avloppshandläggare eller miljöchef.

Det bör för de insatser som planeras framgå hur insatsen skall genomföras. Det räcker alltså inte att beskriva insatsen som ”stöd och råd” eller ”samordning”. Det bör i planen anges om en insats inom ett sakområde handlar om; arbetsgrupper, handläggartreffar, utbildning, information på webben eller gemensamma tillsynsprojekt. För tillsynsprojekten bör det också framgå om det handlar om att ta fram gemensamt material, göra gemensamma besök, ha ett gemensamt underlag för besök och en gemensam sammanställning osv.

Prioriteringar

Länsstyrelserna kommer rimligen inte att kunna uppfylla alla önskemål om vägledning när det gäller projekt, träffar, utbildning och information utan allt bör belysas och prioriteras med utgångspunkt från miljömålen, de centrala myndigheternas vägledning, kommunernas behov och regionala prioriteringar.

Det som är nationellt prioriterat bör även prioriteras regionalt förutsatt att det har en relevans för regionen. Det bör dock finnas utrymme för att göra nedprioriteringar av ett nationellt prioriterat område om ett annat område bedöms vara särskilt prioriterat ur ett regionalt perspektiv. Det kan exempelvis finnas delar av miljöbalkstillsynen som har stora brister och behöver en särskild insats trots att det inte är nationellt prioriterat.

Det bör inledningsvis finnas ett förslag på hur det som framkommer i processen kommer att behandlas så att detta är tydligt. Vi föreslår följande grund för prioritering:

- Miljömålen
 - Vilka miljömål kräver insatser inom miljöbalkstillsynen?
 - Vilka bör göras gemensamt inom länet?
 - Hur görs det bäst?
- De centrala myndigheternas planerade tillsynsvägledning
 - Hur påverkar det vårt län?
 - Hur ger vi utrymme åt dessa insatser?
- Identifierade problem inom miljö- och hälsoskyddsområdet
 - Har det framkommit att det finns områden i länet som bör prioriteras för en insats, utöver det som ingår i miljömålsåtgärderna?
 - Ex. hälsoskyddsfrågor som inte alltid täcks av miljömålsprogrammen.
- Kommunernas behov
 - Vilka behov har kommunerna av samordning, råd och stöd i övrigt?
 - Vad bör länsstyrelsen prioritera?
 - Ex. risk för ojämn rättstillämpning eller frigöra resurser.
 - Vad löses bättre på annat sätt?
 - Samordningsansvar för det som ej prioriteras?

Förslaget till TVL-plan bör göras tillgängligt, t.ex. på webben, för andra länsstyrelser och kommunrepresentanter och miljösamverkan i de regioner där det finns.

4. Fastställ planerna

Färdigställ och förankra planen inom länsstyrelsen. Planen bör, om möjligt, fastställas redan vid halvårsskiftet året innan den ska börja gälla eftersom kommunerna behöver ta del av den innan de sätter igång med sin verksamhetsplanering i början av hösten. Skicka även planen för kännedom till de centrala verken. Gör den också tillgänglig för andra länsstyrelser så att kommuner i andra län eventuellt kan ges möjlighet att medverka i vägledande seminarier och utbildningar.

5. Genomförande

Planera in länsstyrelsens tillsynsvägledning i avdelningens verksamhetsplan för respektive år. Samarbeta med andra länsstyrelser så långt möjligt och avsätt tillräckligt med resurser för att genomföra TVL-planen.

6. Uppföljning och utvärdering

Bestäm redan när planen tas fram hur uppföljning och utvärdering ska gå till. När det gäller uppföljning bör det vara klart vem som följer upp att planen genomförs.

Utvärderingen handlar dels om hur planen faller ut men också de insatser som planeras i planen. Vad har vi uppnått? Har vi närmat oss miljömålen? Projektgruppen ser gärna att gemensamma verktyg för utvärdering av planerna och insatserna i länsstyrelsernas planer tas fram. Genomgång och utvärdering av planen och insatserna bör göras varje år.

3. Erfarenheter från län som tagit fram tillsynsvägledningsplaner

3.1 Slutsatser

Vi vill här ge en sammanfattning av erfarenheter från tre län som gjort fleråriga tillsynsvägledningsplaner. Syftet är att ge stöd inför det arbete som fler länsstyrelser kommer att göra framöver samt också visa på vad som kunde ha gjorts bättre av dessa tre län.

När det gäller de tre exemplen kan följande konstateras:

- Trots tre olika tillvägagångssätt att ta fram planen har resultatet likheter kring fokusområden och sammanfaller i flera delar med de nationella prioriteringar som Naturvårdsverket gjort för sina ansvarsområden.
- Miljömålen har varit styrande för prioriteringarna.
- System för uppföljning och utvärdering har inte tagits fram i processen.
- Två av länsstyrelserna anger att den interna förankringen inte strukturerades på ett tillräckligt bra sätt.
- De tre länen har fokuserat på den del av tillsynsvägledningen som avser samordning samt i viss mån stöd och råd. Uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn ingår inte.
- Beroende på hur mycket underlag som finns innan har processen för dessa tre län tagit mellan 6-12 månader.
- Två av länsstyrelserna upplevde att det blev kort om tid.
- De exemplifierade planerna omfattar endast miljöbalkstillsynen. Det bör för kommunernas del vara en fördel om även livsmedelslagen kan arbetas in (förslag finns att djurskyddstillsynen överförs till länsstyrelserna, se kap 1.4).
- Två av länen anger att en tydligare förankring/avstämning med kommunernas miljöchefer hade varit värdefullt.

3.2 Syntes av de tre planerna

Vi beskriver för varje län följande:

- Inledning och syfte
- Tidsåtgång
- Underlag
- Arbetsätt
- Förankring, kommunernas delaktighet
- Prioritering
- KommunikERING av den färdiga planen
- Vad kunde vi ha gjort bättre?
- Material att ta del av
- Sammanfattning av stegen i processen i bilaga för respektive län
- Resultat i bilaga för respektive län

Likheter

Det finns stora likheter i det sätt som länen tänker sig att arbeta med samordning av tillsynen. Det är paket bestående av:

- Handläggartreffen
- Samverkans/Arbetsgrupper
- Länsprojekt
- Övriga åtgärder

Vidare har planerna likheter kring de fokusområden som identifierats. De områden som alla tre länen har en eller flera insatser kring är:

- Avfall
- Förorenade områden
- Kemikalier
- Energieffektivisering
- Enskilda avlopp
- Dricksvatten
- Miljötillsyn lantbruk.

För hälsoskydd har två av länen planerat projekt inom Förskola/skola och alla tre länen har en särskild grupp för hälsoskyddsfrågor. När det gäller Avfall, Förorenade områden, Kemikalier och Enskilda avlopp motsvarar det de sakområden som Naturvårdsverket anger som prioriterade områden i sin plan för tillsynsvägledning. Vidare har miljömålen varit styrande för planen och kommunerna har också på olika sätt gjorts delaktiga i processen.

Skillnader

Örebro

Länsstyrelsen i Örebro län har valt en process där man nyttjat de befintliga samverkansgrupper som fanns i länet för att tillsammans med kommunerna i övrigt ta fram önskelistor som underlag till planen. Vidare har planen i mindre utsträckning än i de andra länen fokuserat på hälsoskyddsfrågor, vilket kan bero på inkomna önskemål. Örebro skiljer sig också på så sätt att det är Miljöenheten vid Länsstyrelsen som gjort prioriteringarna och förslaget utifrån inkomna önskemål, de andra länen har haft en blandad grupp med kommunrepresentanter.

Örebro har under rubrikerna Vägledning och Övrigt tagit med mer detaljerade insatser som inte har någon motsvarighet i de andra läners planer. Det kan handla om revidering av broschyrer eller uppdatering av information på webben. Det ger ett tydligare underlag för Länsstyrelsens verksamhetsplanering.

Västmanland

För Västmanlands län fanns en TiM-utredning för tillsyn, tillsynsvägledning och prövning. Kommunerna hade också TiM-utredningar att utgå ifrån. Det innebär en snabbare väg in till att komma fram till vad som skulle göras för de prioriterade områdena.

Den största skillnaden jämfört med övriga läns planer är att flerårsplanen för Västmanland utgör en beskrivning av de identifierade problemområden som prioriterats och att det först är i den ettåriga planen som det beslutats om vad som skall genomföras i form av träffar och liknande. Det beskrivs således inte i flerårsplanen exakt hur behovet skall tillgodoses. Västmanland har också identifierat ett antal prioriterade problemområden som bör tas omhand på annat sätt, bland annat i planprocesser.

Dalarna

Dalarnas arbetssätt har byggt på en bredare process där kommunernas inspektörer varit delaktiga genom dels grupparbeten, dels halvdaysmöten.

För Dalarnas del utgör planen i första hand en beskrivning av strukturen för handläggartreffar, arbetsgrupper, projekt m.m. Det kommer inte att upprättas någon mer detaljerad plan.

Dalarna har valt att lägga fasta handläggartreffar för Hälsoskydd och Miljöskydd och låta de behov som uppstår tas omhand av samverkansgrupperna för dessa områden. Samverkansgrupperna får ansvaret att lägga upp ett program som motsvarar behov och prioriterade ämnesområden. De projekt som bedrivs i länet skall avrapporteras på handläggartreffarna.

Vidare har planen också i förlängningen inneburit ett arbete med att ta fram ett verktyg för genomförandet av planen, en internetbaserad grupparbetsplats.

Uppföljning och utvärdering

För alla tre länen som exemplifieras i denna rapport saknas en redovisning av ett i förväg bestämt system för uppföljning och utvärdering av dels planen och dels de insatser som planeras. Detta kan anses som en brist. Ett samarbete mellan länsstyrelserna och de centrala myndigheterna när det gäller uppföljning och utvärdering vore värdefullt och mer effektivt än att varje myndighet tar fram modeller själv.

Förankring

Alla tre länen har på något sätt tagit fram underlaget gemensamt med kommunerna, t.ex. genom TiM-utredning, enkäter, önskelistor eller grupparbeten/möten. Alla tre länen har också remitterat förslaget till kommunerna. Allmänt så är det av stor vikt att den plan som tas fram är väl förankrad och att kommunerna har getts möjlighet att delta i processen. Det innebär troligtvis att förutsättningarna för att planen genomförs är större. Vidare är det viktigt att det i processen är tydligt hur prioriteringarna görs så att det finns en acceptans från mottagarna att alla behov inte kan tillgodoses.

3.3 Örebro län

Inledning och syfte

Örebro län har tagit fram ett förslag till plan för Länsstyrelsens tillsynsvägledning. Motiven för att göra planen var följande:

- Länsstyrelsen får bättre framförhållning.
- Kommunernas verksamhetsplanering underlättas och därmed förbättras möjligheterna att delta i länsprojekt.
- Kommunerna blir mer delaktiga i planeringen och Länsstyrelsens arbete blir bättre anpassat till kommunernas behov.
- Kommunernas kompetens tas tillvara i de olika aktiviteterna.

Örebro län har sedan tidigare miljösamråd två gånger per år. Syftet är att ge en överblick över vad som är på gång inom och utom länet. Samverkansgrupper fanns sedan tidigare etablerade i länet för några områden. En uppgift för grupperna är att planera för genomförandet av handläggartäffar inom sitt område.

Tidsåtgång

Uppgifter från Länsstyrelsen Örebro, Saara Nummelin:

Totalt sett bedöms Länsstyrelsen ha lagt ner drygt två veckors arbete med planen.

Underlag

De önskelistor som Länsstyrelsen, befintliga samverkansgrupper och kommunerna tagit fram.

Arbetsätt

En önskelista med aktiviteter togs fram separat av Länsstyrelsen, de befintliga samverkansgrupperna och kommunerna. Länsstyrelsen sammanställde en bruttolista, därefter tog Tillsynsgruppen på Länsstyrelsen i samarbete med enhetschefen fram ett förslag till 3-årig tillsynsvägledningsplan.

Förslaget remitterades till kommunernas miljöchefer som särskilt skulle ge synpunkter på vad som skall prioriteras och vilka kommuner/personer som skall delta i de olika aktiviteterna. Tillsynsgruppen på Länsstyrelsen tog del av synpunkterna och tog fram en slutlig plan.

Förankring, kommunernas delaktighet

Kommunerna hade möjlighet att lämna sina önskemål i form av önskelistor som sedan bearbetades av Länsstyrelsen. Planen gick på remiss till kommunernas miljöchefer.

Prioritering

Det framgår inte av planen hur prioriteringarna gjorts. Själva planen är dock indelad i vilka miljömål som berörs av respektive åtgärd. Alla planerade länsprojekt är kopplade till miljömålen.

Sammanfattning av stegen i processen

MOMENT	NÄR
Strategi för att ta fram planen	April 2007
Mall för önskelistor tas fram	
Önskelistor lämnas till länsstyrelsen	Juni 2007
Förslag till plan klar	
Remiss till kommunen	
Bearbetning av synpunkter	
Planen färdigställs	Oktober 2007

Resultat

Se bilaga 1

Kommunicering av den färdiga planen

Planen ej fastställd ännu (vid tidpunkten för denna rapport's framtagande).

Vad kunde vi ha gjort bättre?

Kommentar från Länsstyrelsen Örebro, Saara Nummelin:

”Det var svårt att engagera kommunerna i arbetet med att ta fram planen. Få kommuner lämnade in förslag på aktiviteter, och ingen kommun svarade på den utskickade remissen med förslag på tillsynsvägledningsplan, trots att kommunerna signalerat att de är positiva till att en plan tas fram. Vid kommande revideringstillfällen bör arbetssättet förändras, t.ex. genom att använda en beredningsgrupp med deltagande kommunrepresentanter.

- Prioriteringen av aktiviteterna hade kunnat utgå från samma modell som tillsynsgruppen använder i sin VP när föreslagna tillsynsaktiviteter prioriteras, vilket kunde ha gjort kopplingen till miljömålen tydligare. I modellen poängsätts föreslagna aktiviteter utifrån miljönytta, resurssnålhet och genomförbarhet med miljömålen som grund.
- Arbetet skulle ha gjorts tidigare under året, för att säkerställa att underlaget kommer in i kommunernas VP. Den uppsatta tidsplanen hölls dessutom inte av diverse anledningar, vilket gjorde att förslaget till plan kom ut sent, och den färdiga planen, vid tidpunkten för denna rapport's framtagande, ännu inte är fastställd.

- Tillsynsvägledning gentemot miljökontoren, utförd av andra enheter på Länsstyrelsen (djurskydd, naturvård, livsmedel...) kunde ha integrerats i tillsynsvägledningsplanen på ett tydligare sätt, eftersom målgruppen är densamma.”

Material att ta del av

- PM, Strategi för planering av Länsstyrelsens tillsynsvägledning
- Förslag till plan för Länsstyrelsens tillsynsvägledning 2008-2010
- Bilaga, Önskelista med tillsynsvägledningsaktiviteter

3.4 Västmanlands län

Inledning och syfte

Flerårsplanen syftar till att valet av länsprojekt och övrig tillsynsvägledning ska ske med utgångspunkt från miljömålen och att arbetet ska drivas mer planmässigt.

Flerårsplanen utgör en utgångspunkt för Länsstyrelsens årliga planering av tillsynsvägledningen. I den årliga planen fastläggs sedan vilka aktiviteter som kan genomföras under året beroende på miljöenhetens tillgängliga resurser.

Tidsåtgång

Uppgifter från Västmanlands Länsstyrelse:

Två handläggare på miljöenheten har ansvarat för att ta fram en flerårsplan för tillsynsvägledningen i en arbetsgrupp med representanter från fyra kommuner. Tre av dessa fyra miljökontor hade arbetat med TiM-utredningar. En av handläggarna på miljöenheten har varit projektledare vilket innebar att ta fram ett förslag till projektbeskrivning och att driva på arbetet. Dessutom tog projektledaren det största ansvaret för skrivarbetet.

Arbetsgruppen har träffats vid fyra tillfällen och däremellan har var och en arbetat hemma. Alla arbetsgruppens representanter har tagit fram material under arbetet med flerårsplanen och även förankrat materialet på sina arbetsplatser.

Länsstyrelsens arbete

Projektledaren och den andra ansvariga handläggaren har tillsammans lagt ner ca 15 dagar (120 timmar) under våren 2007.

Alla handläggare som arbetar med miljö- och hälsoskyddsfrågor har blivit involverade när materialet har förankrats på olika interna möten. Tiden är svår att redovisa.

Kommunernas arbete

De fyra kommunrepresentanterna i arbetsgruppen har deltagit vid fyra halvdagsmöten och däremellan arbetat hemma med att prioritera problemområden, identifiera projektidéer och förankra idéer hos kollegorna. Alla kommuner har haft flerårsplanen på remiss och remissvar lämnades från samtliga kommuner.

Underlag

- Miljöenheten, Länsstyrelsen Västmanland, Behovsutredning för tillsyn, tillsynsvägledning och prövning 2005
- Kommunernas TiM-utredningar
- Enkät till kommunerna angående utförd och framtida tillsynsvägledning, januari 2006.
- Naturvårdsverkets plan för tillsynsvägledning

- Planer för tillsynsvägledning från övriga centrala verk
- Projekt som bedrivs inom olika samverkansorgan såsom Miljösamverkan Sverige
- Projekt som bedrivs i andra län eller kommuner
- Tidigare års projekt i länet

Arbetsätt

I Västmanlands län fanns redan en behovsutredning för tillsyn, tillsynsvägledning och prövning. Det innebar att det redan i behovsutredningen fanns ett antal problemområden särskilt utpekade för tillsynsvägledningen. Det handlade om de områden som fått 6 poäng eller mer och de problemområden som har betydelse för flera miljömål.

En arbetsgrupp med fyra representanter från kommunernas miljö- och hälsoskyddskontor samt Miljöenheten vid Länsstyrelsen Västmanland har genom ett antal möten tagit fram ett förslag till plan. Arbetsgruppen har prioriterat bland problemområdena och tagit fram projektidéer. En av utgångspunkterna för planen har varit att driva två länsprojekt årligen, ett inom hälsoskydd och ett inom miljöskydd.

För Västmanland gäller att flerårsplanen ligger till grund för den årliga tillsynsvägledningsplanen som presenteras i januari. Den fleråriga planen är en sammanställning av behovet. Flerårsplanen inriktar sig främst på projekt.

Förankring, kommunernas delaktighet

Arbetsgruppen bestod av förutom länsstyrelserepresentanter även fyra representanter från kommunerna. I övrigt har kommunernas TiM-utredningar varit en del av underlaget. En enkät skickades ut till kommunerna under processen och förslaget till plan gick på remiss till kommunerna.

Prioritering

Problemområdena, d.v.s. de områden inom tillsynsvägledningen som i behovsutredningen fått mer än 6 poäng, var framtagna. Detta medför att miljömålen ligger som prioriteringsgrund redan innan arbetsgruppen prioriterar. Arbetsgruppen har utifrån bruttolistan gjort följande bedömning:

1. Alla i arbetsgruppen är eniga om att problemområdet har högsta prioritet
2. Problemområdet har hög prioritet men alla i gruppen har inte föreslagit projekt inom området
3. Viktigt men ryms inte i denna flerårsplan - annan arbetsmetod är mer lämplig.

Arbetsgruppen har sedan definierat hur respektive problemområde bör arbetas med.

Sammanfattning av stegen i processen

MOMENT	NÄR
Projektplan för framtagande av planen	
Arbetsgruppen tar fram en bruttolista över problemområden utifrån underlaget	Februari 2007
Arbetsgruppen prioriterar problemområdena Inledande diskussion om projektidéer	
Förslag till flerårsplan	
Remiss till kommunerna	Maj 2007
Arbetsgruppen bearbetar synpunkterna	
Planen färdigställs	Före sommaren 2007

Resultat

Se bilaga 2

Kommunicering av den färdiga planen

Planen mejlades till förvaltningarna. Planen har också presenterats på handläggartäff och miljöchefsträff.

Vad kunde vi ha gjort bättre?

Kommentarer från Charlotte Arketeg och Erica Tallberg, Länsstyrelsen i Västmanlands län:

”Den interna förankringen kunde ha planerats in bättre när projektbeskrivningen togs fram. Det löste sig bra, men blev lite stressigt eftersom processen skedde under kort tid. Att få alla delaktiga internt är annars en knivig fråga, men den hade vi inte löst genom att göra annorlunda. Det är en process som får pågå fortsättningsvis.

Vi hade kunnat diskutera mer i detalj hur revideringen ska gå till. Den frågan hanterade vi bara översiktligt.

Om vi hade vetat att regleringsbrevet skulle ställa krav på en fyraårig plan hade vi kanske arbetat mer med underlagsmaterialet och utvecklat det mer. Vi tycker fortfarande att en rullande treårsplan är mer relevant än en fyraårsplan.

Man kunde ha stämt av med miljöcheferna innan projektet startades för att markera projektets betydelse. Tror inte att det hade gjort någon skillnad för resultatet. Vi har ett litet län och träffar miljöcheferna nu och då vilket förenklar kommunikationen.”

Material att ta del av

- Miljömålsinriktad flerårsplan för länsprojekt och övrig tillsynsvägledning i Västmanlands län 2007-2010
- Bilagor till planen
 - o Projektbeskrivning för upprättande av flerårsplan
 - o Sammanställning av remissvaren
 - o Bruttolista över problemområden
 - o Prioritering av problemområden inklusive motivering
 - o Tidsplan för länsprojekt
- Tillsynsvägledningsplan för miljöenheten 2007

3.5 Dalarnas län

Inledning och syfte

Det övergripande målet för utvecklingen av tillsynsvägledningen var att öka tillgängligheten och höja kvalitén. Detta skall i sin tur bidra till att höja kvalitén på kommunernas miljöbalkstillsyn.

Länsstyrelsen Dalarna har under flera år fått synpunkter på att den tillsynsvägledning som gavs var utan struktur, ej samordnad med andra tillsynsvägledande myndigheter, planerades för sent och inte var tydligt förankrad i miljömålsåtgärderna. Målet med en plan för tillsynsvägledning var att se till att vägledningen blev strukturerad, samordnad, planerad i god tid och prioriterad utifrån Dalarnas miljömål.

Tidsåtgång

En handläggare på Länsstyrelsen har 2007 lagt ca 90% av sin tjänst på att driva utvecklingsarbetet och tillsynsvägleda inom miljöfarlig verksamhet. Det har inneburit ca 750 timmar. Övriga handläggare har lagt ett par dagar var i processen att ta fram planen. Handläggarna på Miljöbalksfunktionen skall framöver avsätta varierande grad av sina tjänster för att delta i de samverkans- och arbetsgrupper som bildats. Totalt har övriga handläggare, 10 personer, tillsammans lagt ca 150 timmar på planen.

Underlag

Underlaget för planen var:

- Synpunkter från handläggartäff november 2005
- Dalarnas miljömål
- Naturvårdsverkets plan för tillsynsvägledning 2007-2009
- Övriga centrala myndigheters planering
- Miljösamverkan Sveriges verksamhetsplan
- Lagstiftning, kommande och gällande
- Underlag, sammanställning för varje ämnesområde
- Synpunkter och önskemål från de tillfälliga samverkansgrupperna som diskuterade en halv dag inom 8 ämnesområden

Arbetsätt

Dalarna valde att börja med att dela in arbetet med att ta fram planen i ett antal sakområden. En av länets kommuners verksamhetsplan har varit vägledande för de områden som planen delades in i: Hälsoskydd, Miljöskydd, Kemikalier, Täkter, Naturskydd, Vatten, Avfall och Förorenade områden.

För varje område förbereddes ett underlag anpassat för området. Tillfälliga samverkansgrupper bestående av sammanlagt 60 inspektörer och 10 tjänstemän på Länsstyrelsen gick tillsammans igenom underlaget och tog fram prioriterade gemensamma insatser i en bruttolista för respektive område. Bruttolistorna

sammanställdes och en beredningsgrupp bestående av tre miljöchefer samt tre länsstyrelserepresentanter prioriterade utifrån vilka insatser som var tydligt kopplade till miljömålsåtgärder samt vad som i övrigt var av vikt ur kommunernas perspektiv.

En plan upprättades upplagd på samma områden men uppdelad i:

Handläggartreffar
Samverkansgrupper
Arbetsgrupper
Gemensamma projekt

Förslaget remitterades till kommunerna och reviderades efter synpunkter av beredningsgruppen. Planen presenterades på en länskonferens i september 2007. Grupperna i planen är bildade i oktober 2007 och utbildning av gruppdeltagarna i de internetbaserade grupparbetsplatserna pågick fram till januari 2008.

Förankring, kommunernas delaktighet

Kommunerna har deltagit i processen i följande steg:

1. Grupparbeten kring allmänna önskemål kring tillsynsvägledning på handläggartreff november 2005
2. Gruppmöten inom de olika sakområdena för att ta fram en bruttolista, februari 2007.
3. Vid kommunbesök september 2006 – februari 2007 har tillvägagångssättet successivt stämts av med deltagande nämndsrepresentanter och förvaltningschefer.
4. Beredningsgruppen som utifrån bruttolistorna plockade ut de prioriterade insatserna bestod av tre miljöchefer från kommunerna.
5. Förslaget till plan remitterades till kommunerna.

Prioritering

För varje sakområde hade alla för området aktuella miljömålsåtgärder identifierats. Beredningsgruppen bedömde samtliga åtgärder som prioriterade att på olika sätt få med i planen. Det innebär att fokusområdena i princip var klara. Utöver detta diskuterades vad som var relevant i övrigt och som inte helt och hållet täcktes av miljömålsåtgärdena.

Prioriteringen handlade också om att se på vilket sätt man kan samverka kring de tillsynsåtgärder som behövs. Hur läggs arbetet upp praktiskt och vilka grupperingar behövs som stöd och hur ofta behöver vi träffas i större grupper o.s.v.? Prioriteringen när det gäller vilka tillsynsprojekt som ska bedrivas har alltså till största delen sin grund i Dalarnas miljömål.

Utöver detta har tre projekt lagts till. Dels ett lantbruksprojekt som syftar till att få ihop flera miljömålsåtgärder inom tillsynen (det var dock inget utpekat projekt i Dalarnas miljömål). Vidare lyftes två projekt inom hälsoskyddsområdet fram. Förskolor/Skolor bedömdes som klart mest

prioriterat då det spänner över många ohälsfaktorer. Skärande/Stickande verksamheter prioriterades eftersom det bedömdes som mest prioriterat bland kommunernas tillsyn över 38§ lokalerna. I detta sistnämnda projekt är Länsstyrelsens deltagande begränsat.

Hur prioriteringen skulle gå till var inte klart då planen togs fram utan diskuterades samtidigt som förslaget togs fram. Sammanfattningsvis och i efterhand kan det sägas att prioriteringen hade följande utgångspunkter:

1. Utpökade tillsynsåtgärder i Dalarnas miljömål
2. Åtgärder i Dalarnas miljömål som på något sätt kan förstärkas med tillsyn
3. Områden som är mest prioriterade ur miljö- eller hälsosynpunkt.

Sammanfattning av stegen i processen

MOMENT	NÄR
Projektplan för utveckling och framtagande av plan	Augusti 2006
Förankring av process, kommunbesök	Sept 2006 – Feb 2007
Bilda tillfälliga samverkansgrupper inom ämnesområdena	December 2006
Avstämning underlag beredningsgrupp	Januari 2007
Tillfälliga samverkansgrupperna sammanträder	Februari 2007
Underlag/sammanställning till beredningsgrupp	Mars 2007
Möte beredningsgrupp, utkast till plan	Mars 2007
Förslag plan ut	April 2007
Synpunkter in	Maj 2007
Färdigställd plan	Juni 2007
Länskonferens, presentation av planen	September 2007
Bilda alla permanenta grupper	Oktober 2007
Ta fram internetbaserat verktyg för samverkan	November 2007
Utbildning/visning av www.miljotillsyndalarna.se	December 2007

Resultat

Se bilaga 3

Kommunicering av den färdiga planen

Presentation på länskonferens i september 2007. Utskick till ej närvarande via e-post.

Vad kunde vi ha gjort bättre?

Kommentarer från Länsstyrelsen Dalarna, Jenny Jonsson:

”I efterhand borde följande ha planerats mer strukturerat:

- Intern förankring, både inom och utom enheten. Tydlighet kring att resultatet blir en plan som berör oss alla.

- Avsatt tid för fler än projektledaren. Styrgruppen bestod av projektledaren och två chefer som inte hade så mycket tid. Det borde varit någon mer handläggare knuten till processen.
- Förvirring uppstod vid den tillfälliga gruppbildningen i början av arbetet, många trodde att det var de kommande samverkansgrupperna.
- Miljöcheferna skulle ha gjorts mer delaktiga, det var mycket bra att tre av dem tillhörde beredningsgruppen så att det blev förankrat och anpassat med hjälp av dem. Men det borde ha varit inlagt en samlad avstämning med alla chefer vid någon tidpunkt.
- Ett samarbete med informationsavdelningen på Länsstyrelsen i ett tidigt skede hade varit värdefullt, de kom in sent och hjälpte till med layouten, de skulle kunna ha hjälpt till när det gäller kommunikationsstrategi från början.
- Prioriteringsgrunden diskuterades fram samtidigt som planen diskuterades fram, den var alltså inte fastlagd innan, det kunde ha varit en fördel, det beror dock på hur stort länet är och hur överens beredningsgruppen är om vad som är viktigt.”

Material att ta del av

- Tillsynsvägledning Miljöbalken, Länsstyrelsen Dalarna, Plan för prioritering och organisering 2007-2010
- Bilaga till planen
 - o Bruttolista uppdelat på ämnesområden
- Underlag för framtagande av plan för samverkan inom miljöbalkstillsynen
- Tre interna dokument för upplägg av arbetet med utveckling av tillsynsvägledningen:
 - o Projektledarens arbetsuppgifter
 - o Projektplan
 - o Plan för organisering och utveckling

4. Samverkan inom och mellan länsstyrelser

4.1 Slutsatser

När det gäller samarbete inom och mellan länsstyrelser har projektgruppen genom e-post till kontaktpersoner på länsstyrelserna försökt få fram exempel på samverkan, men vi har tyvärr inte fått så många svar. Vad detta beror på vet vi inte med säkerhet, men en anledning kan vara att det inte finns så många bra exempel att lyfta fram. Utifrån det material som ändå varit möjligt att få fram och det vi i övrigt känner till drar vi slutsatsen att det samverkas till viss del både inom och mellan länsstyrelser, men att det finns ett behov av utökad samverkan.

4.2 Samverkan inom länsstyrelser

Ett delmål för projektet är att redovisa exempel på olika former av samverkan inom länsstyrelsen. De olika funktionerna inom länsstyrelsen kan, som projektgruppen bedömer det, ha mycket att lära av varandra i form av tillsyns- och revisionsmetoder, mallar, tillsynsplanering m.m. Vidare finns det samordningsvinster att göra när man arbetar med områden som har beröringspunkter för flera av länsstyrelsens funktioner. För kommunerna innebär det också en förenkling och resursbesparing att få samordnade tillsynsbesök från länsstyrelsen. Det har varit svårt att få fram uppgifter om vad som görs ute vid länsstyrelserna, säkerligen görs mer än vad som återges nedan. De projekt och samarbetsformer som beskrivs nedan får ses som ett antal exempel på framgångsrikt arbete.

Gemensam metodik m.m.

Tillsynsseminarier

På Länsstyrelsen i Skåne län ordnas det halvårliga tillsynsseminarier där man träffas mellan avdelningarna och pratar om metodik, prioriteringar etc. Miljöskyddsenheten har bl.a. fått en del inspiration till tillsynsplanen från sociala sidan vid ett sådant seminarium.

Metodutveckling

I Södermanland arbetar man tvärsektoriellt för att utveckla en gemensam metod för utvärdering av kommunernas tillsyn inom olika sakområden.

Exempel tillsynsvägledningsprojekt

Lantbrukstillsyn

Dalarna är i startgrupparna med ett Lantbrukstillsynsprojekt som man hoppas skall kunna bli ett "Miljömåls-Miljöanalys-Lantbruksrådgivnings-

Tillsynsvägledningsprojekt”. Västmanland genomförde ett tillsynsprojekt 2006, nu vill Dalarna göra på liknande sätt, men lyfta in underlag från åtgärdsarbetet för vatten. Lantbruksenheten kommer förhoppningsvis att delta med kompetenshöjning och vid gemensamma besök inledningsvis.

Dricksvattenfrågor

I Dalarna arbetar man för att få igång en gemensam plattform inåt och utåt för dricksvattenfrågorna, som är uppdelade på olika enheter. Det finns ett behov av att samordna arbetet och vägledningen kring dricksvatten oavsett vilken del av miljöbalken eller livsmedelslagen det berör. Detta är också viktigt för att undvika glapp och överlappningar. En samverkansgrupp har startats som skall hantera alla förekommande frågor och vägledningsbehov kring dricksvatten och vara ett tydligt stöd för kommunerna när det gäller prioriteringar.

Uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn

Samarbete kring miljöbalken

Det är vanligt att miljöskydd och naturvård samarbetar kring besöken avseende tillsyn enligt miljöbalken. Det är dock inte alltid som hälsoskyddsansvarig medverkar. I några län deltar även jurist vid dessa besök.

Samarbete kring miljöbalken, djurskyddslagen samt livsmedelslagen

I Norrbotten, Skåne, Värmland och Västra Götaland samarbetar man med länsveterinärerna för samtidig behandling av djurskyddsfrågor vid besöken. I Västra Götaland har man påbörjat en omgång kommunbesök där man även integrerat livsmedelstillsynen i besöket. Detta sakområde är också länsveterinärernas ansvarsområde. När man även har med detta sakområde vid tillsynsbesöket får kommunen en revision av hela miljönämndens ansvarsområde vid ett och samma tillfälle. I Kalmar, Södermanland, Värmland, Västmanland och Örebro diskuterar man också att påbörja liknande internt samarbete.

Samarbete kring miljöbalken, djurskyddslagen, livsmedelslagen samt ytterligare lagstiftningar såsom plan- och bygglagen.

I Jämtlands län provar man nu att i två kommuner följa upp en större del av tillsynen såsom alkohol- och tobakslagstiftningarna, miljöbalken, livsmedels- och djurskyddslagarna, plan- och bygglagen samt kulturminneslagen. Detta innebär att ytterligare funktioner blir delaktiga i samarbetet, både social-, samhällsbyggnads- och kulturenheterna eller motsvarande.

4.3 Samverkan mellan länsstyrelser

Ytterligare ett delmål är att redovisa exempel på olika former av samverkan mellan länsstyrelser. Vi i projektgruppen anser att samverkan mellan länsstyrelserna för att bland annat klara av kraven på branschkunskap inom miljöområdet m.m behöver öka. Vi finner grund för vårt antagande i Naturvårdsverkets plan för tillsynsvägledning 2007-2009. Det har varit svårt att få fram uppgifter om aktuella samarbetsprojekt och liknande vid förfrågan till

länsstyrelserna. Nedan följer dock några exempel på sätt att samverka och några specifika exempel under respektive rubrik. Exempelen är inte enbart tagna från miljöområdet utan samverkan inom andra arbetsområden belyses också här nedan.

Frivillig samverkan

Miljösamverkan Sverige

Miljösamverkan Sverige är ett samarbetsprojekt mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket som syftar till att öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering av tillsynsfrågor. Projektet utgår från en bred bas, dvs utgångspunkten är att åstadkomma effektiva samverkansformer inom stora delar av miljöbalkens område.

Handläggarträffar – nätverk

Denna typ av samverkan kan bestå av att handläggare från flera länsstyrelser träffas regelbundet och utbyter erfarenheter, lär av varandra och har gemensamma utbildningsdagar. Detta kan göras regionalt eller över hela landet, många gånger är centrala verk t.ex. Naturvårdsverket med vid dessa träffar och informerar om sitt arbete och sin syn på de frågor som diskuteras.

Exempel;

Handläggare som jobbar med förorenad mark, skogsindustrihandläggare, handläggare inom stålindustrin (ibland är branschorganisationen med en del av tiden), handläggare som arbetar med avfall och avloppsfrågor. Många av dessa grupper har också en aktiv kontakt via mail. Organisationen för dessa nätverk är ofta ganska informell, det bygger på ett gemensamt intresse och ansvar för att samverkan fungerar.

Sharepointplats för gemensamma bedömningar av bilagan till Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH)

Inför att ny FMH-bilaga skulle träda i kraft 1/1 2008 startades en gemensam webbportal för diskussioner kring bedömningar och tolkningar. Delaktiga myndigheter var samtliga länsstyrelser samt Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Portalen möjliggjorde att likvärdiga bedömningar gjordes över landet.

Spontan samverkan

Många gånger kan samverkan komma till stånd på frivillig basis främst för att underlätta ett arbete. Det kan t.ex. vara för att minska kostnaderna och för att det är bra om arbetet utförs på liknande sätt. Detta arbetssätt underlättas om avstånden mellan länets huvudorter är korta men självklart kan länsstyrelserna samarbeta även när avståndet är lite längre.

Exempel;

T.ex. gemensamma tillsynsprojekt inom miljöområdet samt visst samarbete vid inventering inom naturvårdsområdet.

Utnyttja vad andra redan gjort

Länsstyrelserna kan i sitt dagliga arbete ta hjälp av vad andra gjort genom att ta del av vad som finns utlagt på hemsidor etc.

Exempel;

Utnyttja den kunskap och erfarenhet som kommit fram i olika projekt som genomförts av de miljösamverkansprojekt som finns. I dagsläget finns dessa miljösamverkansprojekt:

Miljösamverkan Kronoberg, Miljösamverkan F (Jönköpings län), Tillsynssamverkan i Halland – Miljö, Miljösamverkan Sydost (Kalmar och Gotland), Miljösamverkan Västra Götaland, Miljösamverkan Stockholms län, Miljösamverkan Skåne, Miljösamverkan Östergötland och Miljösamverkan Värmland. På hemsidorna finns mycket material att läsa och använda sig av. Den gemensamma ingången för projekten är www.miljosamverkan.se/alla och framtaget material finns att tillgå på www.miljosamverkansverige.se/rapportbibliotek

Tvingande samverkan

Ibland åläggs länsstyrelserna att samverka inom vissa områden. Detta kan bland annat uttryckas i länsstyrelsernas eller statliga verks regleringsbrev eller direkta regeringsbeslut riktade till länsstyrelserna. Ibland finns projektpengar från centralt håll men ibland bidrar varje deltagare med en viss del för att finansiera kostnader för t.ex. rapporter eller konsulttjänster. Hur samarbetet/samverkan organiseras kan variera men oftast utses i vart fall någon form av projektledare.

Nedan följer några exempel på samverkan som är ”tvingande”. Exempelen visar på hur stor variationen kan vara mellan relativt små samverkansprojekt till mycket stora (t.ex. 24-timmarsuppdraget).

Miljöanpassade Transportsystem (MaTs)

Hösten 1994 påbörjades ett samarbete mellan Banverket, Bilindustriföreningen, Boverket, Kommunikationsforskningsberedningen (KFB), Naturvårdsverket, NUTEK, Sjöfartsverket, Statens Institut för kommunikationsanalys (SIKA), Svenska Petroleum Institutet (SPI) och Vägverket. Syftet med samarbetet var att skapa en plattform för arbetet med att åstadkomma ett miljöanpassat transportsystem (MaTs) i en långsiktigt hållbar utveckling.

Citat ur rapport om MaTs-arbetet i norra Sverige.

”Regional MaTs i norra Sverige står för Regionala Miljöanpassade Transportsystem- och är ett samarbete mellan olika regionala aktörer i Norr- och Västerbottens län med koppling till transportsektorn. Sedan 1998 träffas en grupp bestående av representanter från Norr- och Västerbottens länsstyrelser, Vägverket Region Norr, Banverket Norra Banregionen för att diskutera strategier och redogöra för vad som är aktuellt inom de olika sektorerna.

MaTs-arbetet har också betydelse för det regionala miljömålsarbetet då många transportfrågor kommer att påverkas av de mål som sätts framförallt inom målområdena *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö*, *Frisk luft* och *God bebyggd miljö*. Därför har MaTs-gruppen även verkat som bollplank i processen med att arbeta fram förslag på regionala miljömål.”

MaTs-arbetet pågår över i stort sett hela landet och det är lite varierande vilka aktörerna är, men ovan ges exempel från norra Sverige. MaTs-arbetet är en mix av krav som de centrala verken har (t.ex. Banverket och Vägverket) från regeringen och de krav som länsstyrelserna har på att leda och styra miljömålsarbetet. Arbetet fungerar troligen lite olika på olika håll i Sverige, på vissa ställen finns projektledare och en utvecklad organisation, t.ex. X-MaTs (Gävleborgs län) medan exemplet ovan visar på att arbetet bygger på mer eller mindre frivillig samverkan.

Länsstyrelsernas regleringsbrev för 2008 ger fler exempel:

Inom jordbruksområdet finns samordningsregioner och de samordningsansvariga länen ska bland annat redovisa följande till regeringen. ”Vad som gjorts för att effektivisera jordbruksadministrationen i form av organisatoriska eller strukturella förändringar, metodutveckling och hantering, Vad som gjorts för att öka likabehandlingen, bl. a. mot bakgrund av servicen till brukarna etc.”

Inom jordbruksområdet finns exempel på samordning/samverkan genom att träffar inom samordningsregionerna genomförts och där metodutveckling m.m. diskuterats, även projekt för att finna en ”likabehandling” har genomförts på vissa håll. Detta arbete har oftast genomförts under frivilliga former med informella organisationer.

Körkort

Arbetet med körkortsrelaterade ärenden har förändrats under senare tid. Detta är ett exempel på samarbete mellan ett statligt verk (Vägverket) och länsstyrelserna. Citat från hemsida (körkortsportalen):

”Vägverket och länsstyrelserna ansvarar för olika delar i körkortsverksamheten. Den nya webbportalen ska samla myndigheternas information och tjänster och förenkla för dem som har frågor om körkort. Projektet startades med en förstudie. Resultatet visade att ett samarbete på körkortsområdet skulle underlätta för myndigheterna men främst för de som ska ta körkort, eller har andra frågor på området. Samarbetet startade 2006 som ett projekt och har övergått till en förvaltningsorganisation bestående av personer från länsstyrelserna och Vägverket. En förvaltningsledare är utsedd och till sin hjälp har han en förvaltningsgrupp bestående av två informatörer/webbredaktörer och två verksamhetskunniga - en från varje myndighetsorganisation.”

IT: 24-timmarsuppdraget

Regeringskansliet gav 2003 länsstyrelserna i uppdrag att intensifiera sitt gemensamma utvecklingsarbete av 24-timmarsmyndigheten. Länsstyrelsen i Västra Götaland fick i uppdrag att samordna det fortsatta arbetet. Citat från länsstyrelsernas gemensamma hemsida:

”För att dra nytta av de möjligheter som en ökande digitalisering och en ökad användning av Internet innebär, utvecklar länsstyrelserna gemensamt en teknisk plattform (ePlattform) och fyra nya e-tjänster för körkortstillstånd, stiftelser, väktare och yrkestrafiktillstånd. Arbetet går under namnet 24-timmarsuppdraget. Arbetet är organiserat i en för länsstyrelserna gemensam projektorganisation som går under namnet 24-timmarsuppdraget. Organisationen består av sex projektgrupper, en gemensam huvudprojektledning och en styrgrupp samt genomförandegrupper på länen.”

Detta ”24-timmarsuppdrag” är som exemplet visar ett övergripande arbete inom länsstyrelsevärlden och kräver då en mer avancerad organisation.

5. Nuläget och utvecklingsbehov

5.1 Projektgruppens beskrivning av nuläget

Tillsynsförordningen reglerar vilka myndigheter som ansvarar för tillsynsvägledningen inom miljöbalkens områden men någon konkret beskrivning av innehållet finns inte.

Projektgruppen beskriver här sin syn på hur de centrala myndigheterna arbetar med de tre delarna uppföljning och utvärdering, stöd och råd samt samordning, inom tillsynsvägledningen. I den mån det framkommit beskriver vi även hur de förhåller sig till länsstyrelsens tillsynsvägledning.

Inom vårt projekt har vi studerat Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen och Jordbruksverket närmare. Dessa fyra tyngsta, avseende miljöbalken, vägledande centrala myndigheter har olika arbetssätt. Synen på länsstyrelsernas roll skiljer sig också åt mellan de tillsynsvägledande centrala myndigheterna.

Naturvårdsverket

Samordning

Naturvårdsverket redovisar i sin plan för tillsynsvägledning att de inte avser att ansvara för samordning i form av träffar, nätverk, tillsynsprojekt o.s.v. Naturvårdsverket anordnar dock återkommande Miljöbalksdagar, som riktar sig till bl.a. länsstyrelser och kommuner.

Naturvårdsverket bidrar till Miljösamverkan Sverige, ett samarbetsprojekt mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket som syftar till att öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering av tillsynsfrågor.

Stöd och råd

Naturvårdsverket tar ansvar för delar av vägledningen för stöd och råd till kommunerna när det gäller de nationellt prioriterade ämnesområdena. I Naturvårdsverkets plan för tillsynsvägledning framgår vilka insatser som har prioriterats. Länsstyrelsen förväntas vara länken i tillsynsvägledningskedjan gentemot kommunerna framför allt när det gäller branschtekniskt kunnande och operativ tillsyn. Naturvårdsverket har uttryckt att länsstyrelserna bör vara ansvariga för vägledningen då sakfrågan är lokalt eller regionalt angelägen.

Naturvårdsverket avser att vid förfrågan i större utsträckning än tidigare delta vid regionalt anordnade träffar etc.

Uppföljning och utvärdering

Naturvårdsverket arbetar med uppföljning och utvärdering av kommunernas och länsstyrelsernas tillsynsplaner på nationell nivå. Vidare arbetar verket med att ta fram metodstöd för uppföljning och utvärdering. När det gäller kommunbesök där verksamheten följs upp på plats så sker det vanligtvis i länsstyrelsens regi.

Kemikalieinspektionen

Samordning

Det är främst genom de nationella tillsynsprojekten som Kemikalieinspektionen arbetar med samordning av kommunernas operativa tillsyn. De kommunala inspektörerna har även möjlighet att delta i Kemikalieinspektionens inspektioner. Vidare anordnar Kemikalieinspektionen årligen en länsstyrelsekonferens, där bl.a. tillsyn och vägledning kan finnas på dagordningen.

Stöd och råd

Kemikalieinspektionen har mycket direktkontakt med kommunens inspektörer och vägleder dem utan att länsstyrelsen är mellanhand. Kemikalieinspektionen anordnar också regelbundet kurser för kommuner och länsstyrelser. Kemikalieinspektionen, som har egen operativ tillsyn, utgör ett bra stöd för kommunerna och länsstyrelserna i deras tillsyn bl.a. genom omfattande skriftlig vägledning i form av ex. ”Råd och tips”.

Uppföljning och utvärdering

Projektgruppen har inte kännedom om några insatser inom området uppföljning och utvärdering inom Kemikalieinspektionens område.

Socialstyrelsen

Samordning

Socialstyrelsen genomför nationella tillsynskampanjer. Socialstyrelsen träffar kommunerna på regionala hälsoskyddsträffar i respektive län om dessa ordnas av länsstyrelsen. Vidare ordnar Socialstyrelsen årliga hälsoskyddsträffar för länsstyrelserna.

Stöd och råd

Socialstyrelsen har mycket direktkontakt med kommuner som ställer frågor till dem. De utgör ett stöd främst genom ett omfattande skriftligt material för olika verksamheter. Vid de årliga länsstyrelseträffarna har Socialstyrelsen möjlighet att ge länsstyrelserna stöd och råd, bl.a. när det gäller tillsynsvägledningen gentemot kommunerna.

Uppföljning och utvärdering

För närvarande arbetar Socialstyrelsen fram ett metodstöd för uppföljning och utvärdering av kommunernas hälsoskyddstillsyn. De har tidigare deltagit i länsstyrelsernas kommunbesök.

Jordbruksverket

Samordning

Jordbruksverket deltar i begränsad omfattning vid regionala träffar när de ordnas av länsstyrelser och har haft nationella seminarier riktade till tillsynsmyndigheter och rådgivare.

Stöd och råd

Tillsynsvägledningen består till stor del av material som riktar sig till verksamhetsutövare men som även kan användas av operativa tillsynsmyndigheter.

Uppföljning och utvärdering

Projektgruppen har inte kännedom om några insatser inom området uppföljning och utvärdering inom Jordbruksverkets område.

5.2 Projektgruppens uppfattning om utvecklingsbehov

Rollfördelning och tydlighet

Att de centrala myndigheterna bedriver tillsynsvägledning på olika sätt lyfts ibland fram som ett problem. I Tillsyns- och föreskriftsrådets konsultrapport "Utvärdering av tillsynsvägledningen avseende miljöbalken" dras följande slutsats:

"Komplexiteten riskerar att minska tydligheten, försvåra samordningen och försvåra möjligheten att skapa stöd för prioriteringar hos mottagarna. Det faktum att tillsynsvägledningen ibland går direkt från de centrala myndigheterna till de operativa myndigheterna och ibland via länsstyrelserna skapar svårigheter för mottagarna att se helheten. Samverkan på central nivå är sannolikt också svår att åstadkomma."

Projektgruppen ser inga hinder för att vägledningen ser olika ut för de olika sakfrågor som myndigheterna ansvarar för. Vi ser heller inga problem med att de centrala myndigheterna bedriver vägledning direkt till kommunerna.

Projektgruppen ser dock ett tydligt behov av en beskrivning av hur vägledningssuppdraget inom miljöbalkens område är fördelat. Begreppet tillsynsvägledning är indelat i tre delar; Uppföljning och utvärdering, Samordning samt Stöd och råd. Någon fördelning av ansvaret för de tre delarna framgår inte av miljöbalken. Det handlar framför allt om en grundstruktur som bör beskrivas.

Vårt förslag angående rollfördelning och tydlighet

Projektgruppen bedömer att rollfördelningen inom ansvarsområdet tillsynsvägledning enligt miljöbalken behöver tydliggöras. Detta kan göras genom en grundläggande uppdelning och beskrivning utifrån de tre delarna:

- Uppföljning och utvärdering
- Samordning
- Stöd och råd

Beskrivningen bör innehålla vad den ansvariga myndigheten arbetar med inom varje del. Beskrivning och uppdelning mellan de centrala verken bör göras först. Hur de förhåller sig till länsstyrelserna bör också framgå. Möjlighet finns sedan för varje länsstyrelse att inom sitt län tydliggöra hur de kommer att arbeta, till exempel genom att insatserna som framgår av länsstyrelsernas tillsynsvägledningsplaner läggs in i de centrala myndigheternas beskrivning.

Projektgruppen har ett förslag på hur en grundläggande beskrivning av arbetsuppgifter inom respektive del av tillsynsvägledningen skulle kunna se ut, se bilaga 4.

Prioriteringar

Tillsynsvägledningens inriktning och utförande skiljer sig åt mellan de centrala verken och mellan de 21 länsstyrelserna. Prioriteringarna har sett olika ut beroende på skilda förutsättningar, traditioner och arbetsuppgifter i övrigt. Varje enskild länsstyrelse tillsynsvägleder efter egna prioriteringar, budgetförutsättningar och arbetssätt, vilket gör att kvaliteten på tillsynsvägledningen skiljer sig åt mellan de olika länen.

Förväntningarna på länsstyrelsens tillsynsvägledning har successivt kommit att förändras. Efter EU-inträdet lägger bl.a. Naturvårdsverket nu mer resurser på den strategiska delen och mindre på tillämpningen. Länsstyrelserna förväntas här ta en del av den tillsynsvägledning som tidigare Naturvårdsverket ansvarade för. Miljöbalkens införande har inneburit förändringar av kommunernas tillsynsarbete. Många kommuner är små med begränsade resurser och anser sig behöva tillsynsvägledning inom många av miljöbalkens sakområden. Detta gäller stöd och råd i tillämpning av lagstiftningen (inklusive juridisk hjälp i principiella eller generella frågor) men även hjälp med bl.a. arbetsformer för så kallade massärenden. Allt detta sammantaget gör att förväntningar på länsstyrelserna gällande tillsynsvägledning från centralt och kommunalt håll är stora och här är det viktigt att prioriteringsgrunderna blir tydliga.

Idag finns inte en gemensam uppfattning varken på nationell eller regional nivå om grunderna för hur prioriteringen inom tillsynsvägledningen skall gå till. Det är inte heller helt tydligt för mottagarna vilka prioriteringsgrunder de olika tillsynsvägläddande myndigheterna använder.

Inom ett flertal län har s.k. miljösamverkansprojekt bildats, där kommunerna och ofta länsstyrelserna gått samman i ett nätverk. I de län de finns har de blivit en stor aktör när det gäller samordningen av kommunerna och detta har upplevts som mycket positivt av alla parter.

Vårt förslag angående prioriteringar

I kapitel två i denna rapport beskrivs en modell för framtagande av tillsynsvägledningsplan på länsnivå och ett förslag för grunder angående prioritering presenteras där.

När det gäller prioriteringar bör *miljömålen* och de regionala miljömålsåtgärderna vara styrande. Detta med anledning av att de är framtagna i en process där de mest angelägna miljöfrågorna redan prioriterats. Om inte miljömålsåtgärder är kopplade till tillsynsvägledningsinsatser bör detta tas fram i samband med framtagandet av planen.

De centrala myndigheternas planerade insatser bör hanteras enligt följande:

- skapa utrymme för de nationella insatserna i de regionala tillsynsvägledningsplanerna
- bedöma om de nationella insatserna behöver förstärkas på regional nivå eller kan nedprioriteras regionalt.

Det kan även finnas *identifierade problem* inom miljö- och hälsoskyddsområdet som inte täcks av miljömålsprogrammet, t.ex. hälsoskyddsfrågor. Dessa kan också vara en grund för prioritering.

När det gäller *kommunernas vägledningsbehov* i övrigt, exempelvis massaärenden, bör dessa prioriteras för en regional insats endast om det finns risk för ojämn rättstillämpning eller möjlighet till frigörande av resurser till andra insatser. I de län där miljösamverkansprojekt verkar finns större möjlighet att tillgodose dessa behov.

Projektgruppen anser att de centrala verken bör redovisa grunderna för prioriteringar inom respektive sakområde och att dessa bör framgå av TVL-planen för respektive myndighet. För de centrala myndigheter som inte tar fram planer ser projektgruppen även ett behov av att prioriteringen av projekt görs tydligare och miljömålsstyrs.

Även länsstyrelserna bör i sina TVL-planer redovisa grunderna för prioriteringar inom respektive län. Det skall vara tydligt för mottagarna varför just dessa insatser planeras och andra inte.

Projektgruppen anser att det bör definieras en lägsta nivå för tillsynsvägledning nationellt för att skillnaderna i nivån och omfattningen mellan länen inte skall bli för stor.

Planering och tid

För att strukturera upp tillsynsvägledningen har länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen fått uppdraget via regleringsbrev att ta fram fleråriga planer för tillsynsvägledningen. Planerna ska vara färdiga vid årsskiftet. Detta innebär att länsstyrelserna inte kan ta del av de nationella prioriteringarna fullt ut och använda detta som underlag vid sina regionala planer. Då det första planåret är 2009 och planerna kommer att vara färdigställda i slutet av 2008 finns det en risk att kommunerna inte hinner få med detta år i sin verksamhetsplan.

Vårt förslag angående planering och tid

För att länsstyrelserna i sin planering ska kunna ta hänsyn till de centrala verkens insatser bör planåren mellan de centrala myndigheterna och länsstyrelserna förskjutas ett år. De centrala myndigheternas planperiod bör ligga ett år tidigare än länsstyrelsernas planer.

För att kommunerna ska ha möjlighet att delta i projekt, grupper och andra aktiviteter bör tillsynsvägledningsplanerna färdigställas vid halvårsskiftet istället för vid slutet av året.

Samordning övergripande

Det är många myndigheter som arbetar med tillsynsvägledning och därigenom hanterar likartade frågor. Detta bör kunna innebära att vissa frågor löses gemensamt. Det finns också stora möjligheter till samordningsvinster då ansvaret för sakområdet är delat.

När det gäller Socialstyrelsens område och länsstyrelsens roll som regional vägledare finns det idag möjlighet att SoS medverkar vid regionala träffar och på dessa träffar kan ge stöd och råd. Samarbetet kan utvecklas och kopplas till de regionala tillsynsvägledningsplanerna.

Kemikalieinspektionen genomför nationella projekt men har inte hittills haft någon redovisad grund för prioritering av vilka projekt som genomförs. Kopplingen mellan det arbete som görs regionalt med att prioritera projekt inom kemikalieområdet bör tydliggöras.

Länsstyrelsen har, som mottagare och förmedlare av tillsynsvägledning inom exempelvis Jordbruksverkets område, fått synpunkter på att ingången till Länsstyrelsen är otydlig. De som ansvarar för tillsynsvägledning är inte alltid de som arbetar operativt med sakområdet. Jordbruksverket efterlyser en samordning och en ingång på regional nivå som är insatt i alla delar. Här finns stora möjligheter att samordna arbetet bättre inom länsstyrelserna och förslagsvis att med hjälp av Jordbruksverket utforma den tillsynsvägledning som är mest prioriterad ur miljömålssynpunkt. Detta gäller även andra sakområden.

Vårt förslag angående samordning övergripande

Det bör tas fram ett "startpaket" för att underlätta för länsstyrelserna att skaffa underlag för planeringen av tillsynsvägledningen. "Startpaketet" skulle kunna innehålla vad de centrala myndigheternas TVL-planer medför för länsstyrelserna, kommande förändringar av lagstiftningen samt pågående gemensamma insatser.

Av länsstyrelsernas flerårsplaner bör det framgå vad som planeras antingen i samarbete med dessa myndigheter eller av myndigheten ensamt.

Länsstyrelserna bör ges möjlighet att medverka i de nationella tillsynskampanjer som planeras av de centrala verken. Detta för att länsstyrelsen som ansvarig för vägledningen på regional nivå skall ha kännedom om vad som händer inom kommunernas tillsynsområden samt ha möjlighet att tillgodogöra sig erfarenheterna.

Länsstyrelserna, de centrala verken och miljösamverkansprojekten bör träffas varje år för att diskutera tillsynsvägledningsplanerna och samordna sina tillsynsvägledningsinsatser. Tillsyns- och föreskriftsrådet kunde lämpligen svara för dessa träffar.

De fyra tunga tillsynsvägledande centrala myndigheterna bör ingå i Miljösamverkan Sverige. Detta skulle underlätta samordningen mellan länsstyrelserna inom de sakområden som Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen och Jordbruksverket ansvarar för.

Vid framtagandet av regionala tillsynsvägledningsplaner bör Socialstyrelsens roll framgå och tas med i processen. Inom hälsoskyddsområdet kan länsstyrelserna vid regionala träffar bjuda in Socialstyrelsen för att diskutera upplägg och stötta inför genomförande av projekt. Vidare hänvisas till förslag om tydliggörande av roller ovan.

Länsstyrelserna bör gemensamt tydliggöra och till Kemikalieinspektionen föra fram de behov som kartlagts i länen. Detta för att Kemikalieinspektionen skall ha möjlighet att ta ställning till vilka projekt som bör genomföras nationellt. Vidare hänvisas till förslag om tydliggörande av roller ovan.

Länsstyrelserna bör ha utpekade ansvariga som utgör en tydlig ingång för de centrala myndigheterna för alla sakområden inom miljöbalken för att kunna fungera med mottagare och förmedlare av information.

Samordning mellan länsstyrelserna

Naturvårdsverket har angett att de inte kommer att tillhandahålla branschteknisk vägledning och kunskapen finns inte med säkerhet idag på länsstyrelserna. För att kunna ge stöd och råd till kommunerna på ett effektivt sätt innebär detta ett behov av samverkan mellan länsstyrelserna för att upprätthålla den branschkunskap som de s.k. branschexperterna har idag.

Länsstyrelserna har utöver Miljösamverkan Sverige utbyte vid olika branschträffar, e-postnätverk samt diskussioner och ställningstagande på infoportalen, senaste exemplet kring FMH-bilagan. Men en heltäckande organisation eller modell för samverkan finns inte. Vi saknar till exempel en gemensam portal/hemsida som riktar sig till kommunerna.

Alla 21 länsstyrelser har idag egna hemsidor med information riktad till kommunerna. Omfattningen på informationen skiljer sig åt. Vidare är flera länsstyrelser på gång att upprätta grupparbetsplatser för att underlätta samordningen av kommunerna inom länet. Detta arbete görs då av var och en av länsstyrelserna.

Vårt förslag angående samordning mellan länsstyrelserna

Projektgruppen anser att utveckling av samarbete mellan länsstyrelserna inom branschteknisk vägledning måste komma till stånd inom en snar framtid.

En möjlighet är att bygga vidare på de befintliga e-postnätverken mellan handläggare. En gemensam portal där det som framkommit inom de olika nätverken bör upprättas. I samband med ändringen av FMH-bilagan skapades en diskussionsmöjlighet kring tolkningar och en grupp personer tog ställning i olika frågor. Sådan information bör kunna ligga på en gemensam portal och vara tillgänglig för kommunerna.

Alla länsstyrelser har ett ansvar för att samordna kommunerna. För att underlätta arbetet skulle gemensamma verktyg för samverkan kunna tas fram, grupparbetsplatser för regionala projekt o.s.v. Andra områden att hitta gemensamma mallar och arbetsätt är kring utvärdering av projekt, rapporter från länsprojekt o.s.v.

Samordning inom länsstyrelserna

I kapitel 4 framgår att ett utvecklingsbehov föreligger bl.a. när det gäller samverkan inom länsstyrelserna. För områden inom miljöbalkens område kommer de regionala tillsynsvägledningsplanerna att resultera i en samordning när det gäller tid och avvägning av omfattning och inriktning. Men för områden som angränsar och berör tillsynsvägledning och som kan ligga på andra enheter finns det samordningsvinster att göra. Det kan handla om samarbete med rättsenhet, miljöanalys, informationsavdelning o.s.v.

Vårt förslag angående samordning inom länsstyrelserna

I samband med att TVL-planer tas fram bör beröringspunkter med andra delar av länsstyrelsen än den som ansvarar för tillsynsvägledningen vara tydliggjorda.

Länsstyrelsen bör samordna insatser som har tydliga kopplingar. Vidare kan samarbete med exempelvis informationsavdelning, rätts, lantbruk eller näringsliv utgöra ett stöd för den enhet på länsstyrelsen som arbetar med tillsynsvägledning. Informationsavdelningen kan ex. delta när det gäller att ta fram material som riktar sig till kommunerna eller verksamhetsutövarna. Miljöanalys arbete med att kartlägga och analysera miljötillståndet i länet bör vara en del av underlaget när planerna tas fram.

Uppföljning och utvärdering

När det gäller uppföljning och utvärdering av länsstyrelsens egen tillsynsvägledning visar erfarenheterna av att ta fram TVL-planer, se kapitel 3, att strategi för uppföljning och utvärdering av den egna planen brister. Länsstyrelserna behöver troligtvis bättre vägledning inom detta område eller ta fram egna verktyg för att arbeta med detta.

När det gäller uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn har detta ofta genomförts i form av kommunbesök. De sker med flera års mellanrum och det har varit vanligt att diskutera de flesta områden vid besöken och det har inte varit tydligt vad effekterna av besöket förväntas vara.

Vårt förslag angående uppföljning och utvärdering

Länsstyrelserna bör gemensamt eller tillsammans med ex. Tillsyns- och föreskriftsrådet ta fram gemensamma verktyg för uppföljning och utvärdering av tillsynsvägledningen. Eventuellt kan utbildningsinsatser behövas.

Metodstöd för uppföljning och utvärdering bör tas fram gemensamt för de centrala myndigheterna inom miljöbalkens område. Detta skulle underlätta länsstyrelsernas arbete med kommunbesök.

Området uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn bör vara en del av tillsynsvägledningsplanen och genomgå samma process när det gäller underlag och prioriteringar. Det bör vara tydligt vad som skall följas upp, hur utvärderingen skall gå till och vad det innebär för insatser i förlängningen.

Webbsidor och rapporter

WEBBSIDOR

www.tofr.info På Tillsyns- och föreskriftsrådets hemsida kan du finna många av nedan nämnda rapporter. Under ”Tillsynsvägledning” finns länkar till centrala tillsynsvägledande myndigheter, länsstyrelsernas tillsynsvägledningssidor samt till miljösamverkansprojekten. Där finns också tillsynsvägledningsplaner och aktuella tillsynsvägledningsprojekt.

RAPPORTER

Tillsyns- och föreskriftsrådet

Erfarenheter från länsstyrelsernas tillsynsvägledning. Med fokus på uppföljning och utvärdering av operativ tillsyn, 2005.

Ansvarsfördelning enligt tillsynsförordningen, se ToFR:s hemsida .

Kartläggning av tillsynsvägledningsarbetet. Marie Eriksson 2006.

Utvärdering av tillsynsvägledningen avseende miljöbalken. Konsultrapport från Faugert & Co 2007.

Naturvårdsverket

Tillsyn med framsyn. Naturvårdsverkets tillsynsvägledning 2007-2009

Socialstyrelsen

Länsstyrelsernas kommunbesök enligt miljöbalken – en intervjuundersökning, 2007.

Länsstyrelser

Länsstyrelsen Västmanlands län. Tillsynsvägledningsplan för miljöenhetens tillsynsvägledning enligt miljöbalken, 2007

Länsstyrelsen Västmanlands län. Tillsynsvägledningsplan 2007-2010

Länsstyrelsen Dalarnas län. Tillsynsvägledningsplan 2007-2010

Länsstyrelsen Örebro län. Förslag till plan för tillsynsvägledning 2008-2010

Tillsynsvägledningsplan Örebro län

Länsprojekt

MIFO fas 1, del 1	2008-2009
Tillsynsprojekt Lantbruk	2008
<i>Nationellt projekt, Bekämpningsmedel i detaljhandeln</i>	2008
Energieffektivisering	2008
Avfallsprojekt	2008
Uppföljning av PRIO-projektet	2009
Avloppsledningsnät	2010
Vattenskyddsområden	2010

Vägledning

FMH-bilagan (frågor och information på hemsidan)	2008
Enskilda avlopp (samordning av handl., projektgrupp)	2008-2009
Bygg- och rivningsavfall, ta fram material, projektgrupp	2008-2009
Årlig revidering, broschyr om avfall	2008, 2009, 2010
Skapa vägledningsbank på länsstyrelsens hemsida	2009

Utbildning

Enskilda avlopp, maskinentreprenörer och inspektörer	2008
Rapportgranskning EBH	2008
Vattenskyddsområden	2008
Strandskydd och vattenverksamheter	2008
Bygg- och rivningsavfall	2009
Studiebesök lantbruk	2009
Buller	2009
Miljöledningssystem kontra egenkontroll	2009
Ansvarsutredning EBH	2009
Grundläggande miljöbrottsfrågor	2010
EBH – Åtgärder	2010

Samverkansgrupper

Avfall, Kemikalier, Hälsoskydd, Miljöbrott och Förorenade områden	2008
Vattenskyddsområden tillkommer endast för 2009.	
I planen fastställs ej hur många möten varje år.	

Handläggarträffar

Efter behov inom områdena: Avfall, Hälsoskydd, Förorenade områden, Täkter, Vattenskyddsområden, Enskilda avlopp, Jordbrukets miljöfrågor.

Programmen till handläggarträffarna planeras av samverkansgruppen för branschen, om sådan finns. Träffar planeras inte för alla områden varje år under perioden 2008-2010.

Övrigt

Två miljösamråd per år

Uppföljning av PRIO-projekt 2008

Information till hushåll om alternativa bekämpningsmedel 2008

Information till handeln om varor och produkter
innehållande organiska lösningsmedel 2008

Arbete i projektgrupp för mindre reningsverk 2009

Skapa projektgrupp, Avloppsslam 2009

Skapa projektgrupp, Biobränsle i kretsloppet 2010

Tillsynsvägledningsplan Västmanlands län

Flerårsplanen

Länsprojekt

För tidsplaneringen har angivits dubbla årtal, första året står för förberedelse av projektgrupp/arbetsgrupp.

Miljöskydd vid lantbruk	pågå
Energianvändning i industrier och fastigheter	2007-2008
Yrkesmässig användning av kemiska produkter	2007-2008
Gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp	2007-2008
Skolor och förskolor	2008-2009
Avfall med inriktning på bygg- och rivningsavfall	2009-2010
Inventering av vattentäcker med uttag större än 10 m ³ /dygn eller som försörjer fler än 50 personer	2009-2010

Handläggartäffar

- Höga ljudnivåer
- Spridning av bekämpningsmedel främst på gatumark

Handläggartäffar genomförs inom olika branscher och ämnesområden. Dessa planeras årsvis. För handläggartäffar utgörs normalt ca 50% av tiden av föreläsningar och resten kan bestå av diskussioner, grupparbeten m.m.

Utbildningar

- Seminarium om trafikbuller

Utbildningar planeras inom områden där det finns ett behov av ytterligare kunskap. Under utbildningsdagar utgörs så gott som 100% av tiden av föreläsningar.

Arbetsgrupper

- Enskilda avlopp
- Hälsoskydd (inriktning mot bostadsklagomål m.m.)
- Företrade områden
- PCB i byggnader

Arbetsgruppernas syfte är bl.a. att ta fram länsgemensamma underlag för likartad handläggning, förbereda handläggartäffar eller länsprojekt.

I planen redogörs också för en mängd områden som är prioriterade men som bör tas om hand på annat sätt än genom länsprojekt eller övriga insatser som kan drivas av Miljöenheten. Ett exempel på sådana andra sätt är via planprocessen.

Årliga tillsynsvägledningsplanen 2007

Större delen av 2007 hade gått då flerårsplanen var klar så den årliga vägledningsplanen visar mer på den konkreta planeringen för 2007. I korthet:

Länsprojekt

Radonmätning i skolor
Miljöskydd vid lantbruk
Målstyrd tillsyn

Handläggartäff

Avfall
Kemikaliehantering
Hälsoskydd
Branschträff jordbruk
Täkter
Förorenade områden
Branschträff Avloppsreningsverk
Branschträff verkstadsindustri

Arbetsgrupp

Flerårsplan för länsprojekt
Enskilda avlopp

Utbildning

Miljöbrottssamverkan
PCB i byggnader
Förorenade områden
Miljökvalitetsnormer luft
FMH-bilagan

Tillsynsvägledningsplan Dalarnas län

Tillsynsprojekt

Förskolor/skolor	2009-2010
Skärande/stickande verksamheter	2009
Kemikalier	2009
Avfall	2008
Förorenade områden	2007-2008
Energieffektivisering	2007-2008
Miljötillsyn Lantbruk	2009-2010
Miljötillsyn Avloppsreningsverk	2008-2010

Länskonferens vartannat år

Förtroendevalda och tjänstemän träffas och diskuterar aktuella frågor inom miljöbalkens område. Bör breddas till annan lagstiftning till 2009.

Miljöskyddsträffar 2 ggr/år

Planeras av Samverkansgrupp Miljöskydd. Kommunerna är i tur och ordning värd för mötet. Avrapportering från arbetsgrupperna inom miljöskyddsområdet.

Hälsoskyddsträffar 2 ggr per år

Planeras av Samverkansgrupp Hälsoskydd. Kommunerna är i tur och ordning värd för mötet. Avrapportering från arbetsgrupperna inom hälsoskyddsområdet.

Samverkansgrupper

Miljöskydd, Hälsoskydd, Förorenade områden, Drickavatten och *Täkter*.

Planerar träffar och hanterar/prioriterar de sakfrågor och önskemål som framkommit inom området vid framtagande av planen.

Avfall, Energi, Förskolor/skolor, Skärande/stickande verksamheter, Kemikalier, Miljötillsyn Lantbruk, Avloppsreningsverk, Enskilda avlopp
Planerar för tillsynsprojekt, tar fram underlag eller arbetar med en för området avgränsad fråga.

Nätverk

Planen, alla grupperas arbete och kommande tillsynsprojekt stöds genom att en grupparbetsplats upprättats för alla samverkan inom länet på miljöbalkens område. Länsstyrelsen har köpt ett domännamn www.miljotillsyndalarna.se och där har varje grupp en egen grupparbetsplats, nyheter kan förmedlas, meddelanden lämnas, dokument läggs upp och diskussioner föras.

Bilaga 4 Grundläggande beskrivning av arbetsuppgifter inom respektive del av tillsynsvägledningen

Det bör av beskrivningen framgå vilken myndighet som fullgör de olika uppgifterna. Denna grundläggande beskrivning kan sedan årligen med utgångspunkt från tillsynsvägledningsplanerna fyllas på med de konkreta insatser som planeras inom varje arbetsuppgift.

	Uppföljning/Utvärdering	Samordning	Stöd och råd
	EXEMPEL <ul style="list-style-type: none"> • Enkäter nationell nivå • Enkäter regional nivå • Kommunbesök för granskning • Tillhandahåller metodstöd • osv 	EXEMPEL <ul style="list-style-type: none"> • Tillsynsprojekt nationell nivå • Tillsynsprojekt regional nivå • Handläggarträffar för Lst • Handläggarträffar för kommuner • E-postnätverk för Länsstyrelser • E-postnätverk för kommuner • Lst-grupper för samverkan • Kn-grupper för samverkan • osv 	EXEMPEL <ul style="list-style-type: none"> • Handböcker • Meddelandeblad • Rapporter • Broschyrer • PM • Webbinfo • E-postnytt • Utbildning • Info på träffar • Kontaktpersoner, telefon • osv
NV:s sakområden	EXEMPEL OVAN FYLLS I NEDAN	EXEMPEL OVAN FYLLS I NEDAN	EXEMPEL OVAN FYLLS I NEDAN
Naturvårdsverket			
Länsstyrelsen			
SoS:s sakområden			
Socialstyrelsen			
Länsstyrelsen			
KemI:s sakområden			
Kemikalieinspektionen			
Länsstyrelsen			
SJV:s sakområden			
Jordbruksverket			
Länsstyrelsen			

